

Juhend Keelesõbra programmi mentorile

**Integratsiooni Sihtasutus
2024**

[Tiitlipööre]

Tellijaja: Integratsiooni Sihtasutus

Koostajad: Marju Ilves, Leelo Kingisepp

Konsultandid: Ave Landrat, Kadri Raigo, Margit Raias

Keeletoimetaja: Kati Pruul

Juhendi koostamisel on juhitud Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määrusest nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ ning teistest asjakohastest õigusaktidest, sh kultuuriministri 15.03.2023 käskkirjast nr 80 „Eesti ühiskonnas lõimumist, sealhulgas kohanemist toetavate tegevuste elluviimiseks toetuse andmise tingimused“ Euroopa Sotsiaalfond+ rahastatavast tegevusest nr 2021-2027.4.07.23-0006 „Eesti keele õpet toetavad tegevused ja kodanikuõpe“.

Suur tänu kõikidele keelesõpradele, kes on aidanud Keelesõbra programmi arendada!

Sisukord

Eessõna	4
Mis on Keelesõbra programm?	5
Kellele see juhend mõeldud on?	5
Milline on mentori roll Keelesõbra programmis?	6
Mida peaks teadma suhtlemisest võõrkeeles?	8
Mida tähendab eesti keel võõrkeelena?	9
Kuidas hinnata eesti keele oskust?	9
Milline on A-tasemel kõneleja keeleoskus?	9
Milline on B-tasemel kõneleja keeleoskus?	10
Milline on C-tasemel kõneleja keeleoskus?	11
Kuidas Keelesõbra programmis tegutseda?	11
Millal ja kui pikalt kohtuda?	11
Kus kohtuda?	12
Kuidas alustada?	13
Kuidas rääkida lihtsalt?	15
Kuidas saada teada, mida mentii teab ja oskab?	16
Mida teha, kui mentii teeb keelekasutuses vigu?	17
Millest mentiiga rääkida?	18
Kuidas vestlust juhtida?	19
Mida soovitada mentiile edasiseks eesti keele õppeks?	20
Mida soovitada A1- või A2-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?	20
Mida soovitada B1- või B2-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?	21
Mida soovitada C1-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?	21
Lisad	22
Lisa 1. Kodu	23
Lisa 2. Pere	27
Lisa 3. Riided	32
Lisa 4. Hobid	37
Lisa 5. Ilm	42
Lisa 6. Köögis	48
Lisa 7. Reisimine	53
Lisa 8. Televiisor/televisioon	59
Lisa 9. Töö	64
Lisa 10. Auto	69

Eessõna

Hea keelesõber!

Sinu käes on juhend, mis aitab Sul olla vestluspartneriks Eestis või välismaal elavale eesti keele õppijale. Integratsiooni Sihtasutus on viinud häid eesti keele rääkijaid kokku eesti keele õppijatega juba neli aastat. Sellest on kujunenud keeleõppijate hulgas oodatud igaaastane ettevõtmine, mis algab sõbrapäeval, 14. veebruaril, ja lõpeb mai keskel. Tuhanded vabatahtlikud on võtnud aega, et suhelda eesti keele õppijatega ning aidata neil saada julgemaks ja paremaks eesti keele kõnelejaks. Tänu Keelesõbra programmile kõlab Eestis ja mujal rohkem eesti keelt ning üha enam on eesti keele õppijaid, kes kogevad, et eesti keel on suhtlusvahend, mille abil saab toredate inimestega kõneleda. Niisugused vabas vormis vestluskohtumised aitavad luua sidusamat ühiskonda ja häid kontakte eri rahvusest inimeste vahel. Loodame, et see juhend innustab Sind jätkama Keelesõbra programmis, kui juba oled olnud osaleja, ning julgustab Sind ühinema programmiga või seda ise käivitama ja arendama, kui oled uustulnuk.

Rõõmsaid vestluskohtumisi!

Integratsiooni Sihtasutuse Keelesõbra programmi meeskond

Mis on Keelesõbra programm?

Integratsiooni Sihtasutuses 2020. aastal algatatud Keelesõbra programm viib eesti keeles vestlemiseks kokku keelesõbrad: eesti keele õppija ja eesti keele oskaja. Nad lepivad kokku kohtumiste aja ja suhtluskanali ning vestlevad vabalt valitud teemadel eesti keeles. Niimoodi saab keeleõppija väärtuslikku suhtluspraktikat just talle sobivas mahus ja sobivatel teemadel.

Selles juhendis kasutame sõna *keelesõbrad* kõikide programmis osalejate kohta ning sõnaühendit *keelesõprade paar* koos tegutseva paari kohta. Vabatahtlikke eesti keele oskajaid ja keeleõppijaid eristame sõnadega *mentor* ja *mentii* ning nende vahelisi kohtumisi nimetame sõnaga *vestluskohtumine*.

Integratsiooni Sihtasutuses käivitatud Keelesõbra programm on olnud edukas: aastatel 2020–2024 on programmis osalenud juba 5365 inimest. Integratsiooni Sihtasutus on programmis osalenud mentoreid ja mentiisid toetanud kogu protsessi jooksul, loonud mentoritele juhendmaterjale, korraldanud neile koolitusi ja muid toetavaid kohtumisi ning organiseerinud vahvaid lõpuüritusi kõigile programmis osalenutele.

Keelesõbra formaadis vestluskohtumised annavad keeleõppijale juurde suhtlusjulgust ning suurendavad tema eneseusku, et ta saab eesti keeles suhtlemisega hakkama. Näiteks Integratsiooni Sihtasutuse Keelesõbra programmis osalenud mentii Darja Rovba on öelnud, et „kõige tähtsam on saada üle häbelikkusest ja hirmust rääkimise ees. Pole vahet, kui palju vigu sa teed. Mida sagedamini keelt kuulata ja kasutada, seda kiiremini areneb keeletaju ning inimene hakkab intuitiivselt valima õigeid sõnu ja konstruktsioone. Minu jaoks oli kõige olulisem selline suhtluse formaat, kus saan eesti keelt emakeelena kõneleva inimesega elavalt suhelda. Ma tunnen, et olen muutunud eesti keele kasutamisel julgemaks“.

(Integratsiooni Sihtasutuse [koduleht](#))

Vestluskohtumiste eesmärk ei ole grammatikateadmiste omandamine ja süsteemne ühelt keeleoskustasemelt teisele liikumine. Kui õppija soovib saada tasemekohast eesti keele õpet on tal võimalik õppida keelt kvalifitseeritud eesti keele õpetaja käe all keelekursustel vm formaalsetes keeleõppevormides.

Kellele see juhend mõeldud on?

See juhend on koostatud kõikidele inimestele, kes soovivad vabatahtlikena panustada eesti keele õppijate aitamisse ja sellesse, et eesti keelt kasutataks rohkem. Keelesõbra formaadis suhtluspraktika on mõeldud täiskasvanutele, see tähendab, et nii mentorid kui ka mentiid peavad olema täisealised.

Juhendi tellis Integratsiooni Sihtasutus sooviga luua mentoritele senisest põhjalikumad kirjalikud juhised ja metoodilised abimaterjalid, mis võimaldavad neil olla paremad mentorid.

Juhendit saavad kasutada nii need, kes juba on Integratsiooni Sihtasutuse korraldatud Keelesõbra programmis mentorina osalenud, kui ka need, kes soovivad niisugust suhtluspraktikat pakkuda mõne teise asutuse juures või iseseisvalt.

Mentorina tegutsemiseks ei pea olema eestlane, eesti filoloog või Eesti kultuuri ja elu asjatundja, suhtluspraktika pakkumiseks piisab heast eesti keele oskusest. Ka ei pea mentor elama Eestis, sest virtuaalkanalite kaudu saab suhelda mis tahes kohas.

Juhendist leiab ülevaate mentori rollist ja keeleõppijaga suhtlemise eripärast, eri tasemel õppijate keeleoskuse lühikirjeldused ning hulgaliselt näpunäiteid, kuidas vestluskohtumisi läbi viia ja keelesõbra protsessis toetada.

Juhendis on keeleoskustasemete kaupa esitatud kümne teema kohta vestlusküsimused ja fotod ning suunised, kuidas neid kasutada. Lisaks on esitatud soovitused, kuidas mentii saaks (iseseisvalt) keeleõppega jätkata.

Milline on mentori roll Keelesõbra programmis?

Keelesõbra formaadis suhtluspraktika idee seisneb selles, et keeleõppija saab vastavalt oma keeleoskustasemele proovida suhtlemist heal tasemel eesti keele oskajaga. Suhtlemise aja ja kanali ning vestluskohtumiste pikkuse ja teemad lepivad mentor ja mentii kokku omavahel. Mentiile on see unikaalne võimalus suhelda eesti keeles n-ö oma inimesega, kes võtab suhtluseks aega ja on heatahtlik. Niisugune vaba suhtlus aitab mentii sõbraks saada eesti keelega ning kasutada seda loomulikus suhtlusolukorras.

Mentor:

- on heal tasemel eesti keele oskaja, kes panustab aega mentiiga eesti keeles suhtlemisele;
- loob vestluskohtumisel sundimatu õhkkonna, vesteldes oma mentiiga igapäevastel teemadel või teemadel, mis on mentiile olulised;
- on vestluskohtumisel heatahtliku kuulaja rollis, kes suunab vestlust küsimusi küsides;
- aitab mentii üle saada konarustest suhtluses, abistab vajaduse korral puuduva sõnavaraga, on sõbralik ja toetav;
- püüab mõista ka vigast keelt ega keskendu vigade parandamisele;
- turgutab õppija eneseusku, et ta saab eesti keeles suhtlemisega hakkama, ning loob turvatunnet, et midagi hullu ei juhtu, kui kõik vajalikud sõnad või grammatikakonstruktsioonid kohe meelde ei tule;
- annab vestluskohtumistele spetsiifilisema sisu, kui mentii seda soovib, nt saab mentor aidata mentii õppida vajalikke erialatermineid vm fraase ja väljendeid, õppida keelt muusika ja laulusõnade kaudu jne.

Mentorilt ei eeldata kohtumiste ettevalmistamist, õppekava või õppematerjalide valimist või loomist, tulemuse hindamist jm, mis on iseloomulik formaalsetele keeletundidele.

Keeleõppijale piisab sellest, kui temaga lihtsalt eesti keeles räägitakse.

Vaatleme mentori ja eesti keele kui teise keele õpetaja rolle võrdlevalt.

	Eesti keele eraõpetaja	Mentor Keelesõbra programmis
Kvalifikatsioon	bakalaureuse- või magistrikraad eesti filoloogia, eesti keele kui teise keele õpetaja erialal	erialane ettevalmistus pole oluline
Eesti keele oskus	eesti keel emakeelena või eesti keele oskus C1-tasemel	hea eesti keele oskus
Tegevuse eesmärk	eesti keele õppimine, õpitu kinnistamine; eksamiks valmistumine	suhtlusbarjääri ületamine, sujuvama suhtlusoskuse saavutamine
Tegevuse sisu	õpetab tasemekohast eesti keelt vastavalt eraõpilase eesmärkidele	suhtleb mentiga eesti keeles erinevatel teemadel
Tegevuse korraldus	tegutseb eraettevõtjana või keelefirmas	osaleb programmis vabatahtlikuna
Tasu	saab töö eest tasu	ei saa töö eest tasu
Õppematerjalid	eesti keele kui teise keele õppeks loodud tasemekohased õppematerjalid	vestlusküsimused, fotod, päevakajaline info
Tulemuse mõõtmine	ülesanded, testid; kui eraõpetuse eesmärk on eksamiks ettevalmistumine, siis ka selle eksami sooritus	mentii enesehindamine

Keelesõbra formaadis suhtluspraktika erilisus seisneb selles, et vestluskohtumistel saab arvestada täpselt mentii keeleoskustaset ja vajadusi. Keeleõppijale on see tohutult väärtuslik kogemus, kui emakeele kõneleja mõistab tema kõnet ning peab temaga dialoogi, sest sageli õpitakse keelt ainult keeletunnis ja keele kasutamiseni päriselus ei jõuta.

2022. aastal mentorina Keelesõbra programmis osalenud Kristina Jaanson on välja toonud mõlemapoolse kasu: „Elus on tähtsad väikesed asjad – see, et sa oled olemas, valmis vestlema, oled avatud, räägid mingit lugu, oled valmis kuulama ja toetama. Mingil hetkel adud, kui palju see tegevus tegelikult sinu vestluspartnerile, aga ka sulle endale annab.“ ([Annetame aega, 01.02.2024](#))

Kokkuvõtlikult on mentori rolli piirid järgmised.

Mida hea mentor oskab ja teeb?	Mida hea mentor ei tee?
---------------------------------------	--------------------------------

- oskab hästi eesti keelt ja soovib eesti keeles suhelda - on sõbralik, avatud ja heatahtlikult uudishimulik - leiab ja võtab aega, et mentiiga suhelda - lähtub missioonitundest, tegutseb tasu ootamata sooviga aidata eesti keele õppijatel eesti keelt praktiseerida - suudab luua ja hoida kontakti võõra inimesega	- annab hinnanguid - on kärsitu ja kiirustab - soovib keeleõppijat ümber kasvatada või jõuliselt õpetada - keskendub vigade parandamisele
--	--

Keelesõbra programmis viib tavaliselt mentorid ja mentiid kokku korraldaja, kes registreerib osalejad ankeedi vm alusel ning loob vestluspaarid.

Seejärel võtab mentor oma mentiiga ühendust (nt e-kirja või telefoni teel) ja lepib kokku esimese kohtumise. Ka edaspidiste kohtumiste aeg, pikkus ja suhtluskanal tuleb mentoril ja mentil kokku leppida omavahel.

Korraldaja võib mentidele seada programmis osalemise minimaalse keeleoskustaseme, nt registreerida programmi ainult sellised keeleõppijad, kelle keeleoskustase on vähemalt A2 või B1. Madalama keeleoskustaseme korral on pikemat dialoogi keerukas pidada, sest keeleteadmisi ja sõnavara lihtsalt pole piisavalt.

Keelesõbra formaadis suhtluspraktika pakkumisel peab mentor saama korraldajalt vastused järgmistele küsimustele.

- Kui pika aja jooksul vestluskohtumised toimuvad ehk millal programm algab ja lõpeb?
- Mis on minu kui mentori roll ja ülesanded programmis?
- Kuidas ma saan teada, kes on minu mentii? Kuidas ma temaga ühendust võtan?
- Kelle poole ma saan pöörduda, kui mul on küsimusi korraldusliku poole kohta, nt kui mul ei õnnestu mentiiga ühendust saada või kui me mingil põhjusel ei sobi keelesõpradeks?
- Kust ma saan tuge sisuliste küsimuste korral, nt kuidas mentiiga eesti keeles suhelda?

Mida peaks teadma suhtlemisest võõrkeeles?

Võõrkeelte õppimine on valdkond, millega enamik inimesi puutub kokku juba koolis. Eesti keele õppimisel eristatakse kolme liiki õpet:

- a) eesti keele kui emakeele õpe – inimesed, kes enamasti räägivad eesti keelt emakeelena, õpivad seda õppeainena eestikeelses üldhariduskoolis või ülikoolis;
- b) eesti keele kui teise keele õpe – Eestis elavad muukeelsed inimesed õpivad eesti keelt kui Eesti Vabariigi riigikeelt vene õppekeelega üldhariduskoolis või keelekursustel;

- c) eesti keele kui võõrkeele õpe – välismaal elavad eesti keele huvilised õpivad eesti keelt kui üht võõrkeelt keelekursustel, e-kursustel või iseseisvalt.

Selles juhendis kasutame eesti keele kui teise keele ja võõrkeele õppe kohta sama terminit – eesti keele kui võõrkeele õpe.

Mida tähendab eesti keel võõrkeelena?

Emakeeles suhtleme tavaliselt üsna vabalt ega mõtle eriti sellele, kuidas ja mida ütleme. Võõrkeeles hakkab meid kammitsema piiratud sõnavara ja teadmised grammatikast.

Eesti keele kui emakeele tunnis õpitakse õigekirjareegleid, sõnaliike, lauseliikmeid, sünonüüme, sõnade pööramist ja käänamist, sh käänete nimetusi jms. Neid teadmisi ja oskusi ei ole vaja Keelesõbra programmis õpetada.

Eesti keele kui võõrkeele õpe erineb emakeele õppes oluliselt. Selleks on olemas spetsiaalsed eesti keele kui võõrkeele õppeks koostatud õpikud, veebisaidid jm materjalid. Nende keel on emakeele õppeks mõeldud materjalidega võrreldes üsna piiratud.

Eesti keele kui võõrkeele õpikutes püütakse sõnavara ja väljendeid esitada võimalikult ökonoomselt ja teemade kaupa, et õppija suudaks hakkama saada eri keelesituatsioonides. Seetõttu võib keeleõppijale olla üsna suureks üllatuseks, kuidas „päriiseestlased“ räägivad. Nende sõnavara on palju laiem ja keerukam, nad kasutavad slängi ja erialakeele termineid ning nende kõnetempo on sageli palju kiirem kui keelekursustel õpetava eesti keele õpetaja oma.

Kuidas hinnata eesti keele oskust?

Väljaspool haridussüsteemi emakeele oskuse taset ei mõõdetata – inimene, kes kõneleb keelt emakeelena, saab tavasuhtluses harilikult muretuult hakkama. Ent võõrkeeleskust hinnatakse ja mõõdetakse Eestis (ja Euroopas) ühtsetel alustel ning keeleoskustasemeid tähistatakse tähe ja numbriga. Need tähe ja numbri kombinatsioonid on seotud Euroopa keeleõppe [raamdokumendi](#) süsteemiga, mida kasutatakse keeleoskuse taseme hindamiseks ja kirjeldamiseks. See süsteem jagab keeleoskuse kuueks põhitasemeks, mis on jaotatud kolme kategooriasse: algtase (A1 ja A2), kesktase (B1 ja B2) ja edasijõudnu tase (C1 ja C2).

Keelesõbra formaadis vestluskohtumiste korraldamisel osalejate keeleoskust üldjuhul ei testita, mentiid määravad oma keeleoskustaseme ise, mis tähendab, et hinnang keeleoskuse kohta on subjektiivne. Iga mentii keeleoskus on unikaalne, võib-olla käib ta lisaks Keelesõbra programmis osalemisele ka eesti keele kursusel või õpib iseseisvalt või on varem eesti keelt õppinud, aga palju sellest unustanud. Suhtluses tuleb silmas pidada, et eriti algajale keeleoskajale on suhtlemine emakeelena kõnelejaga suur katsumus. Keelesõbra programm on ellu kutsutud just selleks, et aidata keeleõppijatel keelebarjääri ületada.

Milline on A-tasemel kõneleja keeleoskus?

A1-tase

A1-tasemel õppija võib olla inimene, kes alles alustab oma eesti keele õpinguid, mis tähendab, et ta oskab eesti keeles ainult tervitada ja hüvasti jätta ning teab numbreid ühest kümneni, aga ta võib olla ka juba õppinud keelt umbes sada tundi, mis peaks tähendama, et ta on võimeline vastama lihtsatele küsimustele enda, oma pere, söögieelistuste, päevarutiini ja hobide kohta. A1-taset riiklikult ei mõõdeta, nii et selle taseme piiritlemine on üsna udune.

A1-tasemel kõneleja ei suuda ise vestlust ülal hoida ega alustada. Seega põhineb vestlus mentori esitatud küsimustel ning vestluse edendamine on mentori ülesanne. Vestlusele on iseloomulikud pikad pausid ning vestlus areneb küsimus küsimuse haaval. Igal juhul on A1-tase piiratud ega võimalda pikalt vestelda. Tõenäoliselt teab sel tasemel suhtluspartner käibefraase ning suudab vastata mõningatele küsimustele. Selleks, et hoomata, milline võiks olla A1-tasemel kõneleja keeleoskus, võiksid meenutada mõnd koolis õpitud (ja unustatud) võõrkeelt, mõelda, mida suudaksid aastaid hiljem selles keeles küsida ja missugustele küsimustele vastata.

A2-tase

A2-tasemel õppija võib olla õppinud eesti keelt umbes 300 tundi. Seda taset mõõdetakse ka riiklikult ning kui mentil on A2-taseme keeletunnistus, on suurem garantii, et ta keeleoskustase vastab sellele tasemele. Tema sõnavara on üsna hea, et kirjeldada konkreetseid asju, nt oma peret, kodu, tööd. Jututeemad on enesekesksed, st ta suudab rääkida endast, aga mitte päevapoliitikast, eesti kultuurist või spetsiifilisemalt oma tööst.

Sellel tasemel kõneleja ei ole veel iseseisev keelekasutaja. A2-tasemel keeleõppija ei suuda vestlust ülal hoida, vaid seda peab tegema mentor, kes hoiab juttu ülal küsimusi küsides. A2-tasemel õppija vajab rääkimisel tuge ja abi sõnade leidmisel. Sellel tasemel vestlusele on iseloomulikud pikad pausid.

Milline on B-tasemel kõneleja keeleoskus?

B1-tase

B1-tasemel puhul on eesti keelt õpitud ilmselt üle aasta, umbes 600 tundi. B1-keeleoskustase võimaldab taotleda Eesti kodakondsust.

B1-tasemel keeleõppija sõnavara on juba piisavalt lai, et väljendada oma mõtteid ja osaleda vestlustes, kuid jääb siiski igapäevaelu ja tavapäraste teemade piirsesse. Ta võib teada sõnavara, mis on seotud tema huvide, töö või hobidega, nt kui ta on huvitatud jalgpallist, võib ta teada selliseid sõnu nagu *kohtunik*, *väravavaht*, *suluseis*.

Sellel tasemel õppija saab aru lihtsamatest artiklitest või uudistest, Ta suudab vestelda tavalistel igapäevaeluga seotud teemadel, nt rääkida oma päevast, perest ja hobidest, ilmast, toidust või puhkusereisidest.

Kuigi B1-tasemel keeleoskaja võib teha vigu sõnade valikus või grammatika kasutamises, suudab ta siiski enamasti oma sõnumi edasi anda ja vestlused temaga on üsna sujuvad.

B2-tase

B2-tasemele jõudmiseks kulub õppijal tõenäoliselt mitu aastat ning ta on õppinud keelt umbes 1200 tundi ja kasutab seda keelekeskkonnas. B2-tasemel keeleoskaja sõnavara on juba märkimisväärselt laiem ja mitmekesisem võrreldes B1-tasemega. Ta suudab arutleda ja arvamust väljendada mitmesugustel teemadel, sealhulgas keerukamatel ja abstraktsematel teemadel, nt kultuurilised erinevused, töötingimused vm.

B2-taseme sõnavara hõlmab nii igapäevaseid kui ka keerukamaid teemasid ning on piisavalt lai ja mitmekesine, et keeleoskaja saaks suhelda sujuvalt ja enesekindlalt enamikes olukordades. Ta oskab kasutada väljendeid ja idioome, mis muudavad tema keelekasutuse loomulikumaks ja emakeelekõnelejale sarnasemaks.

Kõneleja on sel tasemel suhtluses juba päris osav, nt kui küsida milleski tema arvamust, saab ta sellest aru ja oskab oma mõtteid selgelt väljendada. Ta vestleb vabalt ja enesekindlalt, olgu teemaks tööasjad, päevapoliitika või kultuur. Vestluses saab temaga arutleda ja arvamusi jagada, ilma et peaks liiga palju mõtlema, kuidas end väljendada.

Milline on C-tasemel kõneleja keeleoskus?

C1-tase

C1-tasemel kõneleja on kogenud keeleõppija ja -kasutaja, eeldatavasti on ta keelt õppinud mitu aastat ja ligi 2400 tundi, kasutab keelt keelekeskkonnas ning saab hakkama peaaegu igas olukorras, isegi keerulisemates vestlustes ja formaalsetes olukordades.

C1-taseme sõnavara võimaldab kõnelejal ennast selgelt ja täpselt väljendada, arutledes keerulistel teemadel. Sel tasemel keeleõppija saab hästi aru nii eestikeelse dokumentaalfilmi või pikema ajaleheartikli sisust, isegi kui teema on spetsiifiline või abstraktne, ning temaga saab nähtu ja loetu üle arutleda.

Kui esitada talle küsimus, oskab ta sellele vastata sujuvalt ja asjakohaselt, ilma et peaks pikalt mõtlema. Ta suudab keelt loomulikul ja paindlikult kasutada, sõnadega mängida või kasutada väljendeid, mis lisavad kõnele varjundeid.

Kuidas Keelesõbra programmis tegutseda?

Keelesõbra programm on oma olemuselt sari vestlusi ühe või mitme kindla suhtluspartneriga. Et vestluskohtumised kulgeks võimalikult sujuvalt, oleme allpool kirjeldanud programmi tahke, mis on mentorile olulised, ning nimetatud igaühe puhul ka võimalikud probleemid ja lahendused.

Millal ja kui pikalt kohtuda?

Keelesõbra programm on hooajaline, sel on kindel algus- ja lõpukuupäev, ent oma olemuselt on programm paindlik: iga keelesõprade paar suhtleb talle sobival ajal talle sobivas kohas või suhtluskanalis.

Ehkki korraldaja jagab keelesõbrad paaridesse lähtuvalt registreerimise andmetest, milles on märgitud kohtumisteks sobiv aeg, tuleb konkreetne suhtlusaeg igal paaril enesel kokku leppida. Esimesena peaks ühendust võtma ja aja kokkuleppimise algatama mentor. Mentii keeleoskustase ei pruugi olla piisav, et suuliselt kokku leppida, kus, millal ja mis kell kohtuda, sellepärast tuleks seda teha kirjalikult, nt e-kirjas, kui suhtlus toimub virtuaalselt, või sõnumis, kui suhtluskanaliks on telefon.

Pärast esimest kohtumist võib paika panna ajakava ja plaani, et kohtumised oleksid regulaarsed. Kui mentoril ei ole palju ajaliselt kindlaks määratud kohustusi, võib lasta mentii valida talle sobivad ajad. Muutuva nädalaplaani korral võib kokku leppida ainult järgmise kohtumise. Samal ajal võib juba valida ka teema, millest järgmisel kohtumisel räägitakse.

Kohtumiste arv ja sagedus ei ole kindlaks määratud, kuid soovitatav on kohtuda vähemalt kord nädalas. Kui aega on rohkem, võib kohtuda ka tihedamini, nt kaks korda nädalas.

Keelesõbra programm ei näe ette kindlat kohtumise pikkust, kokkusaamised võivad kesta 15 minutist mitme tunnini. Aega planeerides võiks arvestada 30-40 minutiga, ent meele tuleb pidada, et kohtumise pikkus oleneb lisaks ajalistele võimalustele ka mentii keeleoskustasemest – mida tagasihoidlikum on tema keeleoskustase, seda pingutavam on talle eestikeelses suhtluses osalemine ja seda lühem võiks olla kohtumine. A-tasemel keeleõppijale on tõhusamad sagedasemad lühikesed kohtumised kui harvad pikad kohtumised.

Probleem	Lahendus
Mentii ei tule kohtumisele.	Mentor kirjutab mentiile ja tuletab sõbralikult meelde, millal kohtumine olema pidi, ning lepib kokku järgmise kohtumise. Kui mentii ei vasta, võtab mentor ühendust korraldajaga, selgitab olukorda ning korraldaja aitab leida lahenduse (nt võtab mentiiga ise ühendust).
Mentii tahab palju rääkida ja kohtumised kipuvad venima liiga pikaks.	Mentori ülesanne on selgelt väljendada, kui pikk saab kohtumine olla. Ta võib juba kohtumise alguses öelda kellaaja, millal kohtumine lõpeb. Mentoril on õigus kohtumine sõbralikult lõpetada talle sobival ajal.
Mentii keeleoskustase on väga madal ja kohtumised on väga lühikesed.	Ka lühike kohtumine on väärtuslik kohtumine. Mentor ei pea vestlust kunstlikult pikemaks venitama, kui mentii keeleoskustase ei võimalda pikalt rääkida.

Kus kohtuda?

Keelesõbra programmis ei ole määratud suhtluskanalit. Kui keelesõprade paar oskab kasutada virtuaalseid kanaleid, võiks suhelda mõnes niisuguses, mis võimaldab suhtluspartnerit näha ja suulist suhtlust kirjalikuga toetada, nt Skype ja Zoom.

Telefonis ei ole A-tasemel kõnelejaga võimalik ega ka mõistlik rääkida, ent kõrgemal keeleoskustasemel mentiiga võib suhelda ka telefoni teel.

Kui kasutatakse videopildiga kõnet võimaldavat suhtluskanalit, võiks mõlemad vestlejad kaamera sisse lülitada ja müra vältimiseks kasutada kõrvaklappe. Hea oleks kasutada ka vestlusakent, sest mentii toetamiseks tuleks küsimusi ja sõnu lisaks ütlemisele ka kirjutada. Vestlust saab mitmekesistada, kui virtuaalkanalil jagada oma ekraani, et näidata pilte, tõlkeprogrammi, ekraanivaadet jm visuaale.

Probleem	Lahendus
Mentii ei oska suhtluskanalit kasutada.	Keelesõbra programmi eesmärk ei ole osalejate digipädevuse arendamine. Kui valitud suhtluskanalis on tõrkeid, mis häirivad vestlemist olulisel määral, võib proovida teist suhtluskanalit, mida on mentiil lihtsam kasutada.
Mentii sooviks kohtuda ka silmast silma, aga see ei sobi mentorile.	Keelesõbra programm on vestluspartnerite suhe, mille reeglid paneb paika mentor. Mentor ei ole kohustatud looma lähedasemaid suhteid, kui on talle mugav.

Kuidas alustada?

Keelesõbra programmile seab raamid korraldaja, kes annab teada, millises ajavahemikus keelesõbrad suhtlevad. Ka kogub korraldaja kokku mentorite ja mentiide ankeetandmed ning pakub välja viisi, kuidas suhtluspaarid moodustatakse. Seejärel viib korraldaja paarid kokku: annab mentorile mentii kontaktandmed.

Esmase kontakti loob mentor, kes kirjutab mentiile, tutvustab ennast ja pakub välja esimese kohtumise aja ja suhtluskanali. Kui mentii on kirjale vastanud, saab toimuda esimene kohtumine. Esimeses kirjas ei pea veel kokku leppima kõikide kohtumiste aegu, teemasid ega pikkusi, seda saab teha jooksvalt. Tähtis on, et mentor saadaks esimese kirja välja võimalikult ruttu, et mentii ei peaks pikalt ootama.

Siin on kirjanäidis, millest saab aru juba ka A1-tasemel keeleoskaja.

Tere, Ahmed!

Mina olen Sinu keelesõber.

Minu nimi on Tiina.

Kohtume ja räägime esmaspäeval, 25. novembril kell 14.00 Skype'is.

Kas see sobib Sulle?

Minu Skype'i nimi on „toretiina“.

Mis Sinu Skype'i nimi on?

Kohtumiseni!
Tiina

Esimene kohtumine on väga oluline, sest sellel tekib teineteisest esmamulje. Kui see on pigem positiivne, oodatakse järgmisi kohtumisi juba huvi ja rõõmuga. Mentor peaks esmakohutumisel arvestama sellega, et paljud võõrkeeleeõppijad kogevad võõras keeles rääkimisel ärevust, mis on loomulik reaktsioon uudses olukorras. Ärevuse tõttu ei saada tihti küsimusest aru, vajalikud sõnad ei tule meelde, tahaks rääkida vigadeta, aga see ei õnnestu – kõik see on väga tavaline, kui hakkame rääkima võõra inimesega võõras keeles. Mentor saab oma hoiaku ja käitumisega aidata ärevust maandada ja suhtlust sujuvamaks muuta. Mentiid aitab, kui mentor naeratab ning näitab ilmeke kehakeele ja miimikaga, et ta saab räägitust aru. Oluline on, et mentori ja mentii vahel tekiks juba esimesel kohtumisel hea kontakt.

Kuidas luua mentiiga kontakti?

Anname mõned näpunäited, kuidas luua head kontakti ja muuta esimene kohtumine stressivabamaks.

- Vii esimene kohtumine läbi mõnes elektroonilises suhtluskanalis (Skype, Messenger, Zoom, Whatsapp vm), kus saab kuulda heli ja näha videopilti ning kus on võimalik ka teksti kirjutada.
- Alusta kohtumist rõõmsa tervituse ja naeratusega. A-tasemel mentiiga kohtudes kirjuta oma tervitus ka vestlusaknasse koos mentii nimega. Sinu naeratus ja lahke olek on loodetavasti nakkavad ja aitavad hajutada stressi.
- Ütle enda kohta paar lihtsat lauset ja kirjuta ka need vestlusaknasse, kui mentii on A-tasemel, nt *Mina olen Malle. Ma olen praegu kodus/kohvikus/tööl. Ma olen kõõgis.* Samal ajal näita kaameras žestiga interjööri, kus oled.
- Küsi samad küsimused mentiilt. *Sina oled siis Aleksander, jah? Kus Sa oled? Kas Sa oled kodus? Kas Sa oled tööl?* Võid ka mentii vastused vestlusaknasse kirjutada, kui õppija on A-tasemel.
- Küsi veel küsimusi, kusjuures esita neid alati ükshaaval. Kui mentii ei saa aru, korda küsimust, aga ära sõnasta seda ümber. Vajaduse korral kirjuta küsimus ka vestlusaknasse. Küsimused, mida sobib küsida esimesel kohtumisel ja mis sobivad kõikidele keeleoskustasemetele, on nt *Kas Sa räägid vene keelt? Kas Sa räägid inglise keelt?* Vasta neile ka ise. Kasuta lihtsat keelt ja räägi aeglasemalt, kui räägiksid tavasuhtluses. *Ma ei räägi vene keelt. Ma räägin natuke inglise keelt.* Ilmesta oma kõnet žestidega, nt sõna *natuke* saab žestiga näidata.
- Jälgi vastaja reaktsioone ning ole tundlik tema miimika ja kehakeele suhtes, mis annavad märku, kui ta ei soovi mõnele küsimusele vastata või kui tal napib vastamiseks keeleoskust.
- Loo kohe algusest peale õhkkond, kus kasutate ainult eesti keelt. Vajaduse korral jaga mentiiga veebilehti, kust leiab hõlpsasti tõlkeid, nt <https://et.glosbe.com/>, <https://neurotolge.ee/> jm.

- Reageeri mentii vastustele rõõmsalt ja emotsionaalselt, näita igati välja, et saad aru ning et tema jutt huvitab Sind. Ole taktitundeliselt uudishimulik, sest mentori ülesanne on küsimuste abil vestlust ülal hoida.

Kuidas rääkida lihtsalt?

Lihtsas keeles rääkimine võib tunduda lihtne, aga on tegelikult päris keerukas ülesanne, kui puudub vastav väljaõpe. Oma keelekasutuse mugandamine keeleõppija tasemele on paras katsumus, sest tavaelus puudub meil selleks vajadus. Vaatame järgnevalt mõningaid aspekte, mida tuleb mentoril oma kõne lihtsustamisel ja enda arusaadavaks tegemisel silmas pidada.

- **Kõne tempo.** Normaaltempoga tavakõne on A1- ja A2-tasemel keeleõppijale liiga raske. Alustav keeleõppija alles hakkab tajuma sõnade piire lauses, seetõttu peab mentor:
 - oma kõnet aeglustama;
 - kõnet lihtsustama (kasutama lühikesi lauseid);
 - pidama sõnade vahel väikseid pause;
 - hääldama sõnu selgelt.
- **Kõne toetamine pildiga.** Räägi mentiiga nii, et Su nägu ja miimika oleksid talle nähtavad, nt ole näoga oma mentii poole ja ära varja rääkides käega suud.
- **Kordamine ja abi vastamisel.** Tuttavad asjad loovad turvatunnet, seetõttu alusta iga kohtumist samamoodi, nt naeratus, tervitus, küsimused: *kuidas läheb, kus Sa oled, mis Sa täna teed, mis Sa täna sõid?* (Need küsimused sobivad A-tasemel keeleõppijale.) Kui mentii ei vasta, vasta kõigepealt küsimusele ise, nt *Kuidas läheb? – Mul läheb hästi. Kuidas Sinul läheb?; Kus Sa oled? – Mina olen Tallinnas. Kus Sina oled?*

Korda küsimusi samas sõnastuses, ära muuda küsimust ega sõnasta seda ümber. Oota vastust, talu vaikust lahke meelega ja näita oma ilme ja kehakeelega, et Sa väga ootad vastust. Kui saad vastuse, reageeri rõõmsalt, näita emotsioone. Korda vastust, nt *Kus Sa oled? – Narvas. – Oi, Narvas! Nii tore, et Sa oled Narvas! Mina olen praegu Tallinnas.*

Pea meeles, et vesteldes oled Sina vestluse juhtija ja küsimuste küsija. Räägi endast selleks, et näidata, kuidas lihtsat lauset/teksti moodustada ka siis, kui mentii Sinult mõne küsimuse küsib.

Probleem	Lahendus
Mentii ei saa mentori küsimustest või jutust aru.	See, et võõrkeeleeõppija ei saa aru keelt emakeelena kõneleja jutust, on väga tavaline. Emakeelena kõnelejate kõnetempo on kiirem, sõnavara laiem, kui keeletunnis õpitakse, ning vestluse käik ootamatu. Kui mentii ei saa aru, siis mentor lihtsustab oma keelt, teeb lause lühemaks, kordab öeldut, teeb pause. Kõige olulisem on, et mentor jääb sõbralikuks ja

	lahkeks ka siis, kui mentii temast aru ei saa.
Mentii eesti keele oskus ei arene.	Iga uus oskus, sh võõrkeeleoskus vajab arenemiseks aega. Keelesõbra programmi eesmärk ei ole mentii keeleoskuse tõstmine, vaid suhtlusvõimaluse pakkumine ja suhtlusjulguse kasvatamine. Nädalas kord või paar võõrkeeles suhelda ei ole piisav, et keeleoskus hüppeliselt ja silmanähtavalt paraneks. Kui osalejatel on programmile selle eesmärgist oluliselt suuremad ootused, tuleks programmi eesmärk üle rääkida. Kui mentii on siiski ambitsioonikamad ootused, võib ta suunata Integratsiooni Sihtasutusse nõustamisele või jagada temaga infot, kus ja kuidas keelt õppida, vt osa „Mida soovitada mentiile iseseisvaks jätkamiseks?“

Kuidas saada teada, mida mentii teab ja oskab?

Keelesõbra programm ei nõua mentiilt keeleoskustaseme tunnistust ega muid tõendeid eesti keele oskuse kohta. Mentii hindab oma keeleoskust ise, hinnang on subjektiivne ning ei pruugi vastata tegelikkusele. Tema tegelik keeleoskus selgub vestluse käigus.

Selleks, et esmakohatumisel mentii keeleoskustasemest ettekujutus saada, võiks küsida lihtsaid küsimusi ning tähele panna tema vastuseid. Kui mentor ei ole harjunud eesti keelt võõrkeelena kõnelevate inimestega suhtlema, võib kasutada juhendi lõpus esitatud vestlusküsimusi.

Küsimuste ja vastuste kohta tasuks mentoril teha märkmeid, sest nende põhjal saab ta talletada vajalikku infot mentii kohta (nt kui ta on pärit Costa Ricast ja elab Eestis, siis võib järgmine kord küsida, kas ta teab, missugune ilm on praegu Costa Ricas; kui mentii on lapsi, võib küsida, kus nad on ja mida teevad vmt). Üksikute vastuste põhjal kaugeleulatuvaid järeldusi keeleoskustaseme kohta siiski teha ei saa, nt kui mentii oskab öelda, mis kuupäev eile oli, ei pruugi ta hakkama saada oma päevategevuste kirjeldamisega lihtminevikus.

Varasemad märkmed võiks vesteldes käepärast olla, et neid saaks vestluses kasutada, nt *Mida Sa täna hommikul sõid? Kas jälle juustuleiba? Sulle vist maitseb juustuleib.*

Probleem	Lahendus
Mentii räägib väga vähe.	Vähesel jutul võib olla mitu põhjust: tavaliselt ei ole keeleoskus piisav, et pikemalt vastata, võimalik, et teema ei kõneta, ja kindlasti on mentiil nagu kõik inimesed oma jutukuse

	poolest erinevad. Mentori ülesanne on olla empaatiline ja märgata, mis põhjusel vestlus takerdub. Vajaduse korral saab aidata sõnavaraga, nt kirjutada vestlusaknasse puuduvaid sõnu. Väga väikese keeleoskusega õppijate puhul võib tegeleda ka lihtsalt sõnade õppimisega, näidates õppijale töölaual olevaid esemeid ja öeldes nende nimetusi ning julgustades õppijat sama tegema. Nt <i>Mis see on? See on pastakas. See on punane pastakas ja see on roheline pastakas.</i>
--	--

Mida teha, kui mentii teeb keelekasutuses vigu?

Vead õppijakeeles on loomulikud ja taanduvad aja jooksul, kui õppija kuuleb (ja kasutab) õigeid keelevorme palju kordi. Vigade tegemine on keeleõppes vältimatu ja vajalik, sest ainult katsetades ja oma katsetustele tagasisidet saades hakkab õppija õpitud keelt päriselt kasutama oma mõtete ja tunnete väljendamiseks. Mentor keskendub alati mentii jutust arusaamisele ning kui üldse, siis parandab vigu kaudselt, korrates õiget vormi.

Vaatleme lähemalt, miks vead õppija keeles on vajalikud ning kuidas täpsemalt nende ilmnemisel toimida.

- Kõik keeleõppijad teevad keelt õppides vigu ning mentor võiks suhtuda igasse veasse kui eksperimenti, mida mentii on vaja teha, et õpitava keele struktuure tajuma ja kasutama hakata.
- Keeleõppijate vead erinevad vigadest, mida teevad emakeelena kõnelejad. Professor [Anna Verschik \(2002\)](#) on juhtinud tähelepanu sellele, et võõrkeele omandamist käsitlevas kirjanduses tehakse vahet mõistetel *viga* ja *eksimus*. Eksimused esinevad ka emakeele kõneleja keeles, näiteks alustame lauset, siis mõtleme ringi ja püüame lauset ümber struktureerida, mis ei pruugi alati õnnestuda vmt. Viga on midagi fundamentaalsemat, mis viitab lünkadele õppija teadmistes ning näitab, et õppija ei teagi, mis on õige. Vead õppija keeles tulenevad osaliselt tema emakeele mõjust, aga on ka nn universaalseid vigu, mida teevad kõik keeleõppijad, olenemata emakeelest.
- Keeleteadlased kasutavad võõrkeeleõppijate keele kohta mõistet *vahekeel* – eesti keele kui võõrkeele kõnelejate omamoodi versioon eesti keelest, mis areneb ja muutub sõltuvalt sellest, mida õppija juurde õpib. Selge on see, et keeleõppijad eksivad nii sõnade valikul kui ka grammatikakonstruktsioonide kasutamisel.
- Keelesõbra programmis ei ole mentor eesti keele õpetaja rollis, kes peaks süsteemselt tegelema vigaste keelendite parandamise ja reeglite selgitamisega, vaid ta on heatahtlik partner, kes keskendub mentiiga rääkides suhtluse sisule ning pingutab, et öeldust aru saada.

Kuidas mentii vigu parandada?

- Kui Sa hoolimata vigadest aru saad, mida mentii tahab öelda, siis reageeri kuuldule ja korda öeldut õiges vormis, aga ära rõhuta seda, milles ta eksis, nt *Kust Sa pärit oled? – Bangladesh. – Aa, Sa oled Bangladeshist! Kui huvitav! Aga kus Sa praegu oled? – Tallinn. – Tallinnas. Nii huvitav! Sa oled pärit Bangladeshist, aga praegu oled Tallinnas.*
- Kui Sa üldse aru ei saa, raputa pead, kehita õlgu ja ütle, et Sa ei saa aru. Võid sellisel puhul alati kasutada sama fraasi/lauset, nt *Kuidas, palun? Ma ei saa aru.*
- Oota rahulikult, kas ta soovib uuesti öelda või tõlkeprogrammi abi kasutada. Kui ta ei soovi uuesti proovida, ütle, et sellest pole midagi ja küsi uus küsimus. Tähtis on, et suhtlus sujus, ei ole oluline jääda ootama vastust, mida mentii sõnastada ei suuda.

Mida teha, kui mentii ei saa aru?

- Kõigepealt peaks mentor mõttes analüüsima, kas öeldu oli keeleliselt liiga keeruline, võrdle nt *Hakkame nüüd pihta! Räägime täna sellest, Alexander, kuidas Sul siis vahepeal ka läinud on!* ja *Alexander, kuidas Sul läheb?*
- Kui öeldu ei olnud keeleliselt keeruline, siis korda küsimust ja kirjuta sama küsimus ka vestlusaknasse. Kui mentii ei saa ikka aru, siis ava arvuti internetibrauseris mõni tõlkeprogramm, nt <https://neurotolge.ee/> lehekülg, jaga ekraani, kirjuta see küsimus sinna tekstikasti – NB! jälgi, et sisend- ja väljundkeel oleks sobivad – ja korda küsimust.
- Kui tundub, et öeldu oli keeleliselt keeruline, tee küsimus lühemaks ja lihtsamaks.
- Kui mentii ikka aru ei saa, naerata ja ütle, et sellest pole midagi, et ta ei saa aru, nt *Sa ei saa aru? Ei saa aru?* raputa pead *Pole midagi!* ja löö käega.
- Kui võimalik, illustreeri öeldut esemete või žestidega.

Probleem	Lahendus
Mentii teeb ikka samu vigu, kuigi mentor on korduvalt öelnud õige vormi.	Keeleõppijate vead ei kao kiiresti. Vigase vormi õiget versiooni peab mitmeid ja mitmeid kordi kuulma, enne kui õppija hakkab märkama, et vorm, mida ta kasutab, on vigane.

Millest mentiiga rääkida?

Keelesõbra formaadis suhtluspraktika teemade valik on osalejate otsustada. Rääkida võib kõigest, kuigi soovitatav on vältida selliseid teemasid nagu poliitika, raha ja religioon.

Suurim piirang teemade valikule on mentii keeleoskustase. Mentor peab arvestama sellega, et madala keeleoskustasemega õppijaga saab rääkida vaid väga piiratud teemadel. Näiteks A2-tasemel õppija, kes on käinud keelekursusel, võiks osata väga lühidalt öelda, kes ta on, sh mis keeli ta räägib või ei räägi, kust ta pärit on, kui vana ta on, mis on tema eesnimi ja perekonnanimi, kes on tema peres, mis on nende nimed, kui vanad nad on ja kus töötavad, milline söök ja jook talle meeldib, mida ta teeb hommikul, päeval ja õhtu, mida teeb eri päevadel, mis riided tal seljas on, mis mööbel on tema kodus, mis ilm väljas on jms.

Kõrgematel keeleoskustasemetel on teemade valik laiem ning lähtub keeleõppija huvidest ja tööst.

Mentor võiks kohtumiseks välja pakkuda mitu teemat (nt kodu, pere, hobid). Nende hulgast on mentii lihtsam sobiv teema välja valida.

Probleem	Lahendus
Mentii ei küsi mentorilt midagi.	Keelesõbra programm on ellu kutsutud selleks, et pakkuda õppijatele võimalust eesti keeles suhelda. Protsessi keskmes peab olema mentii. Mentori roll on juhtida vestlust ja anda mentiile võimalus eesti keelt kasutada. Mentor näitab üles huvi vestluspartneri vastu, aga ta ei pea saama endast rääkida.

Kuidas vestlust juhtida?

Mentori ülesanne on hoida vestlust ülal küsimusi küsides. Keeleõppijal on lihtsam vestluses püsida, kui küsimused on korduvad ja ootuspärased. Anname nüüd mõningaid näpunäiteid, kuidas küsimusi esitada.

- Vali esimestel kohtumistel vestlusteema sellest juhendist, siis on Sul olemas hulk tasemekohaseid küsimusi, millest lähtuda, ning Sa ei pea ise küsimusi välja mõtlema.
- Pea meeles, et mis tahes teemal vestlemiseks ei pea olema selle valdkonna ekspert, piisab sellest, kui tead mõnda fakti ja uurid, milline on Sinu vestluspartneri aramus.
- Teemaga tegelemisel küsi sama tüüpi küsimusi korduvalt, nt teema „Pere“ puhul küsi *Kas Sul on vanaema?* ja jaatava vastuse puhul küsi lisaküsimusi, nagu *Kui vana ta on? Mis tema nimi on? Kus ta elab? Kas ta on pensionär?* Reageeri igale vastusele rõõmsa emotsiooni või kommentaariga, nt *Oi, Sinu vanaema on kaheksakümmend aastat vana. Väga lahe! Sinu vanaema nimi on Ljudmilla. Ljudmilla on ilus nimi!* Samamoodi võib küsida muude sugulaste kohta, nt *Kas Sul on õde? Kas Sul on vend?* ja jaatavate vastuste korral esitada lisaküsimusi.
- Kui mentii on küsimusele vastanud ja Sa oled vastustele reageerinud, siis võid anda sama info lihtsas keeles ja lühidalt ka oma sugulase kohta, nt *Mul on ka üks vanaema. Ta on seitskümmend viis aastat vana. Tema nimi on Eliise. Ta elab Eestis. Minu vanaema elab Tartus.*
- Lase vestlusel loomulikult kulgeda ja küsi seda, mis Sind päriselt huvitab.

Mida teha siis, kui vestlusteemad otsa saavad?

Mentori ülesanne on hoida suhet mentiiga sellisena, et mentii julgeks ja tahaks ise vestlusteemasid välja pakkuda. On ju tema see, kes vajab vestluspraktikat. Põhimõtteliselt saab vestelda absoluutselt kõigest alates majapidamistöödest kuni tulevikuunistusteni. Vestluse käivitamiseks sobivad hästi aastaajast tulenevad toimetused ja tegevused või siis see, mis on vestlusaknas näha: mentii seljas olev uus riietusese, pilt seinal vm.

Selle juhendi [lisades](#) on küsimused kümne vestlusteema kohta.

Uute teemade väljamõtlemlisel võib olla abi internetis leiduvatest vestlusküsimustest, nt inglise keeles leiab neid märksõnaga *conversation questions*.

Eesti keeles on ilmunud vestlusküsimuste kogumik „Mustmiljon küsimust. Eesti keele vestlusküsimused algajatele“ (kirjastus Iduleht, 2024). Raamatust leiab vestlusküsimusi 30 teemal.

Algajale keeleõppijale on väga kasulik laiendada oma sõnavara. Kui küsimuste-vastuste formaat ei tööta või ammendub, võite kokku leppida teema ja tegeleda selle valdkonna sõnavaraga. Teemad võiksid olla igapäevased, nt mööbel, aedviljad, sõiduvahendid, loomad vm, mis mentiile huvi pakub.

Uusi sõnu võib õppida näiteks nii: mentii või mentor otsib Google'i otsingumootoriga foto võrkkiigest ja küsib *Mis see on?* ning kirjutab vastuse ka vestlusaknasse. Kordamööda pilte otsides on võimalik õppida just neid sõnu, mis on mentiile vajalikud. Iga uut sõna võiks mentor korrata mitu korda ja lasta seda teha ka mentiiil. Samamoodi võib sõnu õppida, kasutades laual/ruumis olevaid esemeid. Mentor näitab eset kaamera vahendusel ning kirjutab sõna ka vestlusaknasse.

Mida soovitada mentiile edasiseks eesti keele õppeks?

Kui Keelesõbra programm lõpeb, tekib mentiiil sageli küsimus, mida edasi teha, et oma keeleoskust alal hoida või edasi arendada. Talle võib soovitada allpool loetelus nimetatud vahendeid, mis sobivad eri tasemel keeleõppijatele iseseisvaks õppeks.

Kui õppija soovib rohkem teada keeleõppevõimaluste kohta, siis võib talle soovitada nõustamisteenust, mida pakub Integratsiooni Sihtasutus, vt <https://www.integratsioon.ee/noustamine>.

Mida soovitada A1- või A2-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?

- Veebis on tasuta kättesaadav veebikursus www.keelekliik.ee. Kursusel saab eesti keelt õppida umbes 240 tundi, kursus on tasuta ning töötab vene, inglise ja ukraina keele baasil.
- Mobiiliäpp [Drops](#) võimaldab õppida sõnu. Äpp on tasuta, kui seda kasutada iga päev viis minutit.
- Inglise keele baasil saab eesti keelt õppida tehisintellekti ja nutikaid algoritme kasutavas keeleõppe programmis [Lingvist](#).
- Algajad võivad mängida [keeleõppemänge](#).
- Sõnu saab õppida eesti keele põhisõnavara sõnastiku [pildilehtedega](#).
- Soovitada võib ka Integratsiooni Sihtasutuse [sündmusi](#).

Mida soovitada B1- või B2-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?

- Veebis on tasuta kättesaadav veebikursus www.keeletee.ee. Kursusel saab eesti keelt õppida umbes 240 tundi, kursus on tasuta ning töötab vene ja inglise keele baasil.
- Inglise keele baasil saab eesti keelt õppida tehisintellekti ja nutikaid algoritme kasutavas keeleõppe programmis [Lingvist](#).
- B1-tasemel võib lugeda [lihtsas keeles uudiseid](#).
- Eesti ja välismaa filme koos eestikeelsete subtiitritega saab vaadata veebilehel <https://jupiter.err.ee/video>. Veebileht on tasuta.

Mida soovitada C1-keeleoskustasemel mentiile iseseisvaks jätkamiseks?

- Inglise keele baasil saab eesti keelt õppida tehisintellekti ja nutikaid algoritme kasutavas keeleõppe programmis [Lingvist](#).

Lisad

Vestlusküsimused on koostatud kümne teema kohta. Teemad on järgmised: „Kodu“, „Pere“, „Riided“, „Hobid“, „Ilm“, „Köögis“, „Reisimine“, „Televiisor/televisioon“, „Töö“, „Auto“.

Iga teema kohta on esitatud 55 küsimust ja 5 vestlema ärgitavat fotot või pilti.

Küsimused on grupeeritud keeleoskustasemete kaupa. A1-, A2- ja B1-tasemel on rohkem küsimusi kui B2- ja C1-tasemel, sest madalama keeleoskustasemega õppijate vastused on lühemad ja küsimusi vestluse ülalhoidmiseks on vaja rohkem. C1-tasemel on küsimuste hulgas ka kuulsate inimeste tsitaadid, mille üle võib arutleda. Tsitaadid on võetud veebilehtedelt www.tsitaat.com, www.tsitaadid.ee ja www.luuletused.ee.

Loomulikult võib madalama taseme küsimusi küsida ka kõrgema tasemega keeleõppijalt (aga mitte vastupidi). Arvame, et madalama taseme küsimused sobivad hästi vestluse soojendamiseks, nii et soovitame neid küsida ka kõrgema keeleoskustasemega vestluspartnerilt.

Iga teema alguses on esitatud kaks pilti, mida võib samuti kasutada kõikidel tasemetel mentiidega vestluse alustamiseks ja teemale häälestumiseks.

Oluline on mõista, et küsimused on mõeldud vestluse ärgitamiseks, mitte „ära õppimiseks“ või „läbi võtmiseks“. Kogu kohtumiseks võib piisata ka ainult mõnest küsimusest.

Küsimusi ja fotosid võib enne kohtumist mentiiga jagada, aga seda ei pea tegema. Vali kindlasti Sinu vestluspartneri keeleoskustasemele sobivad küsimused.

Kui mentiil ei ole aega vestluseks ette valmistuda, siis võib küsimusi küsida ka spontaanselt, peaasi, et leiate teema, mis mentiid huvitab ja millel ta tahab ja suudab vestelda. Näiteks kui mentii autodest ei huvitu või televiisorit ei vaata, ei pea temaga neid teemasid arutama. Küsimusi võib ka kohandada, nt enne A1-taseme pereteema küsimuste juurde asumist võiks küsida, kellest mentii rääkida sooviks, kas emast, isast, abikaasast, õest või vennast. Küsimused on koostatud ema kohta, aga kui mentii soovib kellestki teisest rääkida, tuleb seda lahkesti aktsepteerida. Kui teema kategooria nimetus on madalamal tasemel keeleõppijale võõras, võib teema valimisel kasutada mõnda muud keelt.

A1-, A2- ja B1-tasemel on mentiid vaja küsimuse mõistmisel ja vastamisel aidata. Täheandusi võib demonstreerida kehakeele, veebisõnastiku, ruumis olevate esemete jm abil. Kui mentii on vastanud, võib mentor A-taseme küsimustele ka ise vastata, et vastuseks sobivaid lausemalle demonstreerida.

B2- ja C1-tasemel õppijad on võimelised vabaks vestluseks ning juhendis toodud küsimused on mõeldud ainult vestluse käimalükkamiseks, kuhu vestlus tüürib, on teie kahe suunata.

Lisa 1. Kodu

[PILT 1](#). Ütle, mida näed!

[PILT 2](#). Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Kus Sa praegu elad?
2. Mis on Sinu maja number? Mis on Sinu korteri number?
3. Missugune on Sinu kodu? Kas suur või väike?
4. Mis värvi on Sinu maja?
5. Mitu tuba Sul on?
6. Missugune on Sinu lemmiktuba?
7. Mis toas Sa praegu oled?
8. Kas Sulle meeldib Sinu kodu?
9. Kas Sul on köök? Mis värvi on Sinu köök?
10. Kas Sul on vannituba? Mis värvi on Sinu vannituba?
11. Kas Sul on magamistuba? Mis värvi on Sinu magamistuba?
12. Kas Sul on elutuba? Mis mööbel Sinu elutoas on?
13. Kus Sinu kodus on televiisor? Kas Sinu magamistoas on televiisor?
14. Mis on Sinu kodu lähedal?
15. Kas Sinu kodu lähedal on kool või lasteaed?
16. Kas Sinu kodu lähedal on park?
17. Kas Sinu kodu lähedal on kaubanduskeskus?
18. Kas Sa oskad remonti teha?
19. Kas Sul on diivan? Mis värvi on Sinu diivan?
20. Kas Sul on pesumasin? Kas Sul on nõudepesumasin?

A2-tase

1. Mitu korrust on Sinu majas?
2. Mitmendal korrusel Sa elad?
3. Kirjelda oma kööki. Kus on külmkapp? Kus on laud?
4. Missugune oli Sinu köök, kui Sa olid laps?
5. Mis on praegu Sinu külmkapis? Aga köögikapis?
6. Mis kodumasinad Sul on? Kus nad Sinu kodus on?
7. Mis kodumasinaid Sa iga päev kasutad? Aga iga nädal?
8. Kuidas Sa koju lähed? Kas jalgsi, autoga või bussiga? Mis number bussiga?
9. Missugused poed on Sinu kodu lähedal?
10. Kas Sul on elutuba? Kirjelda oma elutuba. Kus on laud? Kus on tugitool?
11. Mis värvi mööbel Sulle meeldib? Kas näiteks heleroosa diivan on ilus?
12. Mida Sa õhtuti kodus teed? Aga hommikuti?

13. Kas Sul on koduloom? Kus toas ta elab?
14. Mis kell Sa tavaliselt koju jõuad? Mis kell Sa tahaksid koju jõuda?
15. Vaata [pilti](#). Kelle tuba see on? Mida talle meeldib teha? Mida talle ei meeldi teha?

B1-tase

1. Mitu kodu Sul on olnud? Mitu korda Sa oled kolinud?
2. Missugune oli Sinu lapsepõlvkodu?
3. Missugune on Sinu unistuste kodu?
4. Kas Sa tunned oma naabreid? Missugused nad on ja mida nad teevad?
5. Kui Sa saaksid kolme asja oma kodus muuta, siis mida muudaksid?
6. Kellel Sinu sõpradest on kõige ebatavalisem kodu? Missugune see on?
7. Mis ruumis Sa oma kodus kõige rohkem oled? Miks?
8. Mida Sa näed, kui oma toa aknast välja vaatad?
9. Kui tihti peaks Sinu arvates kodus remonti tegema? Mis remonti teeksid, kui Sul oleks palju raha?
10. Vaata [pilti](#). Kas Sulle meeldib selline avatud köök? Mis Sulle meeldib ja mis ei meeldi?

B2-tase

1. Kas üürida või osta uus kodu? Miks?
2. Missugune on ideaalne linn? Mida peaks Sinu kodulinnas tegema, et inimestel oleks seal mugavam elada?
3. Kirjelda, kuidas leidsid oma praeguse kodu. Miks valisid just selle koha?
4. Kus on parem elada, kas majas või korteris? Miks?
5. Vaata [pilti](#). See on ÖÖD peegelmaja, minimaja, mis sobib hästi loodusesse. Mis sa arvad, milline see maja seest on? Kas Sina tahaksid sellises majas elada? Kas sa tahaksid selles majas ööbida, kui see oleks hotell?

C1-tase

1. Mis on Sinu jaoks oluline, kui valid endale uut kodu? Too välja vähemalt kümme aspekti.
2. Räägi kõikidest kodudest, mis Sul on olnud.
3. Mis Sa arvad, missugused on kodud 30 aasta pärast?
4. Eesti vanasõna ütleb „Mehe kodu on maailm, naise maailm on kodu“. Mida Sina arvad?
5. Ameerika ajakirjanik Helen Rowland (1875–1950) on öelnud: „„Kodu“ on suvalised neli seina ümber õige inimese“. Mida Sina arvad?

Lisa 2. Pere

[PILT 1](#). Kas see võiks olla Sinu pere? Kes Sina siin pildil oleksid? Kes on teised?

[PILT 2](#). Kes siin peres on? Mis on nende nimed? Kui vanad nad on? Kes võiksid olla Sina?

A1-tase

1. Mis Sinu ema nimi on?
2. Kui vana Sinu ema on?
3. Mis värvi Sinu ema silmad on?
4. Missugused Sinu ema juuksed on?
5. Kus Sinu ema elab?
6. Kus Sinu ema töötab?
7. Mis keeli Sinu ema räägib?
8. Mis Sinu emale meeldib?
9. Kas Sinu ema on hea kokk?
10. Kas Sinu ema on hea autojuht?
11. Mis Sinu ema hobi on?
12. Mis Sinu ema lemmikvärv on?
13. Mis Sinu ema lemmiklill on?
14. Kes Sinu ema lemmiklaps on?
15. Mis Sinu ema kinganumber on?
16. Millal Sinu ema sünnipäev on?
17. Kus Sinu ema praegu on? Mida Sinu ema praegu teeb?
18. Kas Sa räägid emaga iga päev?
19. Kas Sul on õde või vend?
20. Kas Sul on vanaema või vanaisa?

A2-tase

1. Kas Sul on suur pere?
2. Kes Sinu peres on?
3. Kes on Sinu peres kõige noorem? Kui vana ta on?

4. Kes on Sinu peres kõige vanem? Kui vana ta on?
5. Kes on Sinu peres kõige targem?
6. Kes on Sinu peres kõige naljakam?
7. Mida Sa oma perega koos teed?
8. Kus Sinu pere elas, kui Sa sündisid?
9. Kas Sinu isa on vanem kui ema?
10. Kas Sa tead oma vanavanemate nimesid? Aga vanavanavanemate nimesid?
11. Kas Sinu peres on kaksikuid?
12. Mis on parem, kas õde või vend?
13. Kas Sa oled oma peres kõige vanem, noorem või keskmine laps?
14. Mis oli Sinu lemmikmänguasi, kui olid laps?
15. Vaata [pilti](#). See mees ütleb, et on Sinu kauge sugulane. Kes ta on? Mis ta nimi on? Kus ta elab?

B1-tase

1. Kelle moodi Sa oma peres oled? Kelle moodi Sa oma peres olla tahaksid?
2. Kellega Sa oma peres kõige paremini läbi saad?
3. Kas Sul oli õnnelik lapsepõlv? Mida Sa oma lapsepõlvest mäletad?
4. Kas Sa tead, kuidas Sa oma nime said?
5. Millal Sa viimati mõne sugulase pulmas käisid? Kes abiellusid? Kus pulmad olid? Kas nad elavad praegu ka koos?
6. Mis on parem, kas üks laps või palju lapsi? Kui palju on liiga palju lapsi?
7. Mis on tähtsam, kas pere või sõbrad? Miks Sa nii arvad?
8. Kas Sa oled kohtunud oma vanavanematega? Millised nad on/olid? Kas tahaksid neilt veel midagi küsida?
9. Kas Su vanemad on Sulle kunagi valetanud? Kas Sina oled kunagi oma vanematele valetanud?

10. Vaata [pilti](#). Lähed õhtul pärast tööd koju ja Sinu kodus on nii. Kuidas reageerid? Mida küsid?

B2-tase

1. Mis on parem, kas olla abielus või olla vallaline? Põhjenda, mis on kummagi eelised ja puudused.
2. Mille järgi saab aru, kas pere on õnnelik? Mida teha, et pere oleks õnnelik?
3. Kas Su perel oli Sinu osas ootusi? Kas need täitusid?
4. Mida Sa võiksid õpetada oma vanaemale/vanaisale? Mida Sinu vanaema/vanaisa Sulle võiks õpetada?
5. Vaata [pilti](#). Kas Sinu perepeod on samasugused? Mis on sarnane? Mis on erinev?

C1-tase

1. Mis on Sinu lapsekasvatuse põhimõtted? Kas Sinu kasvatamisel rakendati samasuguseid põhimõtteid?
2. Millal kaaluksid pereterapeudi juurde minemist? Nimeta kõik võimalikud põhjused.
3. Kas Sinu suguvõsas abiellutakse hilja? Kas Sinu suguvõsas lahutatakse tihti? Kas Sinu suguvõsas on ühes peres palju lapsi? Missugused mustrid on Sinu perekonnas?
4. Mille eest Sa oma vanematele tänulik oled? Mida nad Sulle kaasa andsid?
5. Ameerika filmirežissöör, -stsenarist ja -näitleja Woody Allen (sündinud 1935) on öelnud: „Ma olen oma maja boss, ainult et mu naine teeb otsuseid.“ Mida Sina arvad? Kas Sinu suguvõsas on ka nii?

Lisa 3. Riided

PILT 1. Ütle, mida näed!

PILT 2. Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Mis riided Sul praegu seljas on?
2. Mis riided Sul eile seljas olid?
3. Mis riided Sul õhtul kodus seljas on?
4. Mis riided Sul tööl seljas on?
5. Kas Sul on punane pluus?
6. Kas Sul on roosa kampsun?
7. Kas Sul on väike must kleit? / Kas Sul on must ülikond?
8. Mis talveriided Sul on?
9. Mitu valget T-särki Sul on?
10. Mis värvi jope Sul on?
11. Mis on Sinu lemmikriided?
12. Mis värvi ujumisriided Sul on?
13. Mis Su kinganumber on?
14. Kas Sul on pruunid kingad?
15. Kas Sulle meeldivad valged riided?
16. Kas Sulle meeldivad mustad riided?
17. Mis värvi riided Sulle meeldivad?
18. Kas Sul on prillid?
19. Mitu mütsi Sul on?
20. Kus Sa käid mütsiga?

A2-tase

1. Kas Sul on liiga palju riideid?
2. Mitu paari teksasid Sul on?
3. Kas Sul on leopardimustriga riideid? Mis need on?
4. Kas Sul on triibulised sokid? Kas Sul on täpilised sokid?
5. Mis värvi sokke Sul kõige rohkem on?
6. Mis on Sinu kõige vanem riideese? Mis on Sinu kõige uuem riideese?
7. Mis on Sinu kõige kallim riideese? Kust Sa selle ostsid?
8. Millal Sa viimati kingad ostsid? Missugused need kingad on?
9. Kas Sul on villased sokid? Mis värvi need on?
10. Kas Sul on hommikumantel? Mis värvi see on?
11. Kus Sa dressidega käid?
12. Kas Sa ostad kasutatud riideid?
13. Kust Sa riideid ostad?
14. Mis firma spordiriided Sul on?
15. Vaata [pilti](#). Kas Sinu riidekapis võiks olla need püksid? Millal Sa need püksid jalga

paneksid? Mis hinnaga Sa need püksid

ostaksid?

B1-tase

1. Kas Sa oled endale ise riideid teinud?
2. Mis on praegu moes?
3. Mis on alati moes?
4. Kas Sul on põll? Mis värvi see on? Kui tihti Sa seda kannad? Kas Sinu emal on/oli põll?
5. Mida Sa teed riietega, mis Sulle enam selga ei lähe või ei meeldi?

6. Kas Sul on lillelisi riideid? Aga ruudulisi?
7. Mis ehteid Sa kannad?
8. Mis Sa arvad, mis riided Sinul on, aga minul ei ole?
9. Mida Sa teed, kui sokis on auk?
10. Vaata [pilti](#). Mis neil seljas on? Mis Sa arvad, mis toimub? Kas Sa oled kunagi kostüümipeol või maskiballil käinud? Mis Sa kostüümipeole selga paneksid?

B2-tase

1. Kas Sul oleks midagi selga panna, kui peaksid homme minema presidendi vastuvõtule? Kui ei oleks, mida Sa siis teeksid?
2. Mis riided Sul olid, kui olid laps? Kas Sa kandsid õe või venna või mõne muu sugulase riideid?
3. Kas Sa oled kandnud oma vanemate või vanavanemate riideid või ehteid? Mis need olid ja kus Sa nendega käid/käisid?
4. Kuidas Sa oma riideid hooldad? Kas Sa triigid oma riideid? Mida Sa kindlasti triigid? Mille Sa viid keemilisse puhastusse?
5. Vaata [pilti](#). Pildil on Eesti rahvariided. Kas Sulle meeldivad need riided? Kas sa tahaks, et Sul oleks sellised riided? Kus Sa nendega käiksid? Missugused on Sinu kodumaa rahvariided? Kas Sul on Sinu kodumaa rahvariided?

C1-tase

1. Mis materjalist riideid Sul on? Mis materjalist riided Sulle ei sobi? Mis materjalist riideid Sa eelistad?
2. Kas Sa oled kandnud mõnda vormiriietust? Kus ja millal peaks kindlasti kandma vormiriietust? Kas koolis peaks kandma koolivormi? Põhjenda oma arvamust.
3. Kas Sa tead, mis on nutiriided? Need on targad riided, mille sisse on integreeritud elektroonika. Mis Sa arvad, kus neid kasutada võiks? Kas Sul oleks vaja nutiriiet? Missugune see olla võiks?
4. Kas Sa tead, missuguseid mähkmeid Sa kasutasid, kui olid laps? Missuguseid mähkmeid kasutasid Sinu lapsed/lapselapsed? Mis Sa arvad, missuguseid mähkmeid kasutatakse 20 aasta pärast?
5. Kas Sa tead eesti keeles järgmisi sõnu? Kes või mis need on? Mis neist on riided? *unimüts, kukepüksid, karupüksid, argpüks, pudipõll, sõrmkübar, seelikukütt, sinisukk, puusärk*
Aga millal öeldakse: *müts maha* või *sussid püsti* või *keel vesti peal*?

Lisa 4. Hobid

[PILT 1](#). Ütle, mida näed! Kas Sulle meeldib see?

[PILT 2](#). Ütle, mida näed! Kas Sulle meeldib see? Kas Sinu emale/vennale/sõbrale meeldib see? Kellele see meeldib?

A1-tase

1. Mis Sulle meeldib?
2. Mida Sa teed, kui Sul on vaba päev?
3. Mida Sa teed sel nädalavahetusel?
4. Kas Sa teed sporti?
5. Mis sporti Sa teed?
6. Millal Sa teed sporti?
7. Kus Sa teed sporti?
8. Kas Sa teed sporti üksi?
9. Kas Sulle meeldib lugeda?
10. Mida Sa praegu loed?
11. Mis keeles Sa loed?
12. Kas Sa loed uudiseid või kuulad uudiseid?
13. Mis keeles Sa uudiseid loed/kuulad?
14. Kas Sa loed luuletusi?
15. Kas Sa kuulad iga päev muusikat?
16. Missugune muusika Sulle meeldib?
17. Kas Sa mängid klaverit/kitarri/trummi/trompetit/...?
18. Kas Sa oskad käsitööd teha?

19. Kas Sa oskad joonistada?
20. Kas Sulle meeldib kinos/teatris/kontserdil käia?

A2-tase

1. Mida Sulle meeldib teha?
2. Kas Sulle meeldib vabal ajal üksi olla või koos sõbraga/perega?
3. Mida Sa teed toas, kui Sul on vaba päev?
4. Mida Sa teed õues, kui Sul on vaba päev?
5. Mida Sa teed talvel, kui Sul on vaba nädalavahetus?
6. Mida Sa teed suvel, kui Sul on vaba nädalavahetus?
7. Missugune on Sinu ideaalne vaba õhtu?
8. Mida Sa tahad täna õhtul teha? Aga mida Sa täna õhtul teed?
9. Kas Sa tegid lapsena sporti? Mis sporti?
10. Mis sport on Eestis populaarne?
11. Mis Sa arvad, mida mulle meeldib teha?
12. Mida Sa lapsena kogusid?
13. Kas Sulle meeldib muuseumis käia? Mis muuseumis Sa viimati käisid? Mida sa muuseumis nägid?
14. Kas Sul on kodus mõni asi, mille Sa ise tegid? Mis see on? Millal Sa selle tegid? Kui kaua Sa seda tegid?
15. Vaata [pilti](#). Sinu sõber kingib Sulle kirjud sussid. Kas Sulle meeldivad need sussid? Mida Sa sõbralt

küsid?

B1-tase

1. Missugused hobid on odavad? Missugused hobid on kallid? Missugused hobid on ohtlikud?
2. Kas Sul on hobi, millega saab raha teenida?
3. Mis on hobi, millega Sa tahaksid tegeleda, kui oled vana ja Sul on palju aega?
4. Kas Sul oli hobi, millega lapsena tegelesid, aga enam ei tegele? Miks Sa pooleli jätsid?
5. Kui Sul oleks palju raha ja ruumi, mida Sa koguksid? Miks?
6. Kas Sa tead kedagi, kes kogub tulirelvi? Aga madusid? Mis on kõige imelikum asi, mida koguda?
7. Kas Sa teed midagi oma kätega? Kas Sul on praegu midagi pooleli? Mis see on? Millal Sa alustasid?
8. Kas poistel ja tüdrukutel on Sinu kultuuris erinevad hobid? Mis need on?
9. Kas Sa kingid / oled kinkinud sõpradele asju, mille oled ise teinud? Mis need on?

10. Vaata [pilti](#). Mis Sa arvad, kes selle lusika tegi? Mida Sa teeksid sellise lusikaga?

B2-tase

1. Mida Sinu vanavanemad vabal ajal tegid? Mis on praegu teistmoodi? Miks see nii on?
2. Kas hobi valik on mõjutatud sõpradest? Kas oled leidnud sõpru tänu oma hobile? Kas oled kaotanud sõpru oma hobi tõttu? Kas oled loobunud sõpradest oma hobi tõttu?
3. Missugused on hobid, millega tegelemiseks ei ole vaja ühtegi vahendit? Kas need hobid sobiksid Sulle?
4. Kas Sa tuleksid minuga mägimatkale? Aga lohesurfama? Linnuvaatlusretkele? Unenäopüüdja meisterdamise töötuppa? Võibolla mängime siis kaarte? Või videomänge? Mida Sa teha tahaksid?
5. Vaata [pilti](#). Kas pildil võiksid olla Sina? Miks mitte? Nimeta kõik põhjused.

C1-tase

1. Kas hobi on tervislik või ajaraiskamine? Miks on inimesel vaja hobi? Kas ei piisa lihtsalt sellest, et töötame ja magame?
2. Coca-Cola endine tegevjuht Brian Dyson (sündinud 1935) on öelnud: „Elu on nagu viie palliga žongleerimine. Need viis palli on töö, perekond, tervis, sõbrad ja hing. Kõik pallid peavad kogu aeg õhus olema. Peagi mõistate, et tööpall on kummist. Kui te selle kogemata maha pillate, põrkab see üles tagasi. Teised pallid – perekond, tervis, sõbrad ja hing – on klaasist. Kui ühe neist maha pillate, on see paratamatult rikutud – kas kriimustatud, vigastatud või täiesti katki. See ei ole enam kunagi endine. Mõistke seda ja vaadake, et seda ei juhtuks. Töötage maksimaalselt efektiivselt töö ajal ja minge koju õigel ajal. Pühendage piisavalt aega nii perele, sõpradele kui ka täisväärtuslikule puhkusele.“ Mida Sina arvad? Kuidas Sinu pallid õhus püsivad?
3. Räägi kõikidest hobidest, mis Sul olnud on. Kas ja miks need on muutunud?
4. Mis Sa arvad, missugused hobid on inimestel 50 aasta pärast?
5. Mille Sa tahaksid oma kätega / oma peaga valmis teha? Mida Sul selleks vaja on? Millal see valmis võiks saada? Kas teised võiksid seda kasutada? Kas laenaksid seda mulle?

Lisa 5. Ilm

[PILT 1](#). Ütle, mida näed!

[PILT 2](#). Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Kas praegu paistab päike?

2. Kas praegu on väljas soe või külm? Aga Sinu toas?
3. Mis temperatuur on praegu väljas?
4. Kas praegu sajab vihma? Aga lund?
5. Kas praegu on taevast pilves?
6. Missugune ilm täna on?
7. Kas Sa tead, mis on udu? Aga vikerkaar? Aga äike?
8. Missugune on ilm suvel? Aga talvel?
9. Missugune ilm Sulle meeldib?
10. Mis Sul on seljas, kui on väga külm?
11. Mis Sul on seljas, kui on väga soe?
12. Väljas on miinus viis kraadi. Kas see on külm või soe ilm?
13. Väljas on pluss viis kraadi. Kas see on külm või soe ilm?
14. Mis värvi on Sinu vihmavari?
15. Mis värvi on Sinu kummikud?
16. Mis kuud on talv? Mis kuud on kevad? Mis kuud on sügis? Mis kuud on suvi?
17. Mis kuu on kõige külmem?
18. Mis kuu on kõige soojem?
19. Kas Sul on päikeseprillid? Mis värvi on Sinu päikeseprillid?
20. Millal algab kevad? Aga suvi?

A2-tase

1. Kas täna on tuuline ilm? Kas täna on pilves ilm?
2. Missugune ilm eile oli?
3. Missugune ilm Sulle meeldib? Missugune ilm Sulle ei meeldi?
4. Missugune oli ilm, kui olid laps?
5. Millal on Sinu sünnipäev? Missugune ilm on tavaliselt Sinu sünnipäeval?
6. Kust Sa loed ilmateadet? Kust Sa vaatad ilmateadet?
7. Missugusel maal / missuguses linnas on kõige parem ilm? Miks?
8. Mis aastaaeg Sulle meeldib? Milline on siis ilm?
9. Mis on kõige külmem õhutemperatuur, mida Sa mäletad? Aga kõige soojem?
10. Mis kuus sajab palju vihma? Mis kuus sajab palju lund?
11. Mis kuus võiks abielluda? Mis kuus Sina abiellusid?
12. Kellele meeldib vihm? Kellele ei meeldi vihm?
13. Sa lähed suvel rokkikontserdile. Mis Sa selga paned?
14. Sa lähed talvel jõululaadale. Mis Sa selga paned?
15. Vaata [pilti](#) ja ütle, mida näed!

B1-tase

1. Millal Sa viimati vikerkaart nägid? Aga udu?
2. Kas jõulud peavad olema valged? Miks?
3. Missugune ilm on ohtlik?
4. Missugune ilm on vastik? Mida Sa tavaliselt nädalavahetusel teed, kui väljas on vastik ilm?
5. Kas Sa oled kunagi olnud reisil, kus oli väga halb või väga hea ilm?
6. Kas Sulle meeldib Eesti ilm? Mis Sulle meeldib ja mis ei meeldi?
7. Missugune on kõige külmem talv, mida Sa mäletad? Aga kõige soojem suvi?
8. Kuidas Sa ennast tunned ja mida Sa teed, kui on väga palav? Aga väga külm?
9. Kas Sa kuulad/loed ilmateadet? Kas Sa usaldad seda?

10. Vaata [pilti](#). Mis juhtus enne? Mis juhtub pärast?

B2-tase

1. Kirjelda detailselt mõnda olukorda, kus Sa ei olnud ilmale sobivalt riides.
2. Mis Sa arvad, kas ja kuidas ilm mõjutab inimeste käitumist?
3. Võrdle Eesti kliimat mõne muu maa kliimaga.
4. Kas Sa oled kogenud mõnd looduskatastroofi (lumetorm, üleujutus, maavärin vm)?
5. Vaata [pilte](#). Kas mõnel pildil oled Sina? Jutusta lugu.

C1-tase

1. Mis Sa arvad, mis on kliimasoojenemise põhjused? Missugused võivad olla

kliimasoojenemise tagajärjed Eestile ja Euroopale? Mis muutub inimeste igapäevaelus?

2. Kas ja kuidas mõjutab ilm Eesti majandust?

3. Kas ja kuidas mõjutab kliima rahvaste meelelaadi?

4. Missugune ilm inspireerib luuletajaid ja kirjanikke? Too näiteid!

5. Ameerika laululooja ja laulja Roger Miller (1936–1992) on öelnud: „Mõned inimesed jalutavad vihma käes. Teised saavad lihtsalt märjaks.“ Kas Sa oled nõus? Kas Sina naudid vihmaga jalutamist?

Lisa 6. Köögis

[PILT 1](#). Ütle, mida näed!

[PILT 2](#). Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Kui suur on Sinu köök?
2. Mis värvi on Sinu köök?
3. Kas Sinu köögis on kohvimasin?
4. Mis värvi on Sinu külmkapp?
5. Mis puuviljad on Sinu külmkapis?
6. Mis joogid on Sinu külmkapis?
7. Kas Sul on gaasipliit või elektripliit?
8. Mitu kohvitassi Sul on?
9. Missugune on Sinu lemmiktass?
10. Kas Sul on ilusad šampuseklaasid?
11. Mida Sa teed hommikul köögis?
12. Mida Sa hommikul köögis ei tee?
13. Kas punast või sinist värvi köök on ilus?
14. Kas Sinu köögis on vaip?
15. Mis värvi vaip on?
16. Kas Sinu köögikapis on kaneel? Aga ingver?
17. Mitu tooli on Sinu köögis?
18. Kas Sa oskad kooki küpsetada?
19. Kas Sinu köögis on kell? Kus see on?
20. Mitu kokaraamatut Sul on?

A2-tase

1. Mis kodumasinad Sinu köögis on?
2. Mis mööbel Sinu köögis on?
3. Mis nõud on Sinu köögikapis?
4. Mis on Sinu kõige kallim kodumasin?
5. Mis on praegu Sinu köögilaua?
6. Mis on Sinu köögis aknalaua?
7. Kas Sa pesed nõusid käsitsi või nõudepesumasinaga?
8. Kes teie peres kõige rohkem nõusid peseb?
9. Mis nõusid Sul on vaja pühapäeva hommikul?
10. Kui tihti Sa kööki koristad?
11. Mida Sa teed köögis iga päev?
12. Mis värvi nõud Sulle meeldivad?
13. Missugune on Sinu köögilaud?
14. Kus Sinu köögis on prügikast? Aga kohvimasin?
15. Vaata [pilti](#). Ütle, mis on pildil.

B1-tase

1. Missugune köök Sul praegu on? Mida Sa oma köögis muudaksid?
2. Kas Sulle meeldib korter, kus köök ja elutuba on koos? Miks?
3. Kas ja kuidas Sa sorteerid prügi?
4. Mida Sa näed, kui vaatad välja oma köögi aknast?
5. Mis on Sinu köögis kõige eksootilisem maitseaine?
6. Missuguseid kodumasinaid Sa iga päev köögis kasutad? Missuguseid kasutad harva? Miks?
7. Mis reeglid kehtivad Sinu köögis?
8. Mis toiduained Sul alati kodus olemas on?
9. Kirjelda mulle oma kööki ja mina joonistan Sinu köögi kirjelduse järgi.
10. Vaata [pilti](#). Räägi, mis on Sinu kodus teisiti.

B2-tase

1. Kirjelda võimalikult detailselt, kuidas Sa teed hommikul kohvi või teed. Alusta nii: *Astun kööki, lähen lüliti juurde, panen tule põlema* jne.
2. Missugune on Sinu pere köögikultuur? Kuidas katate laua argipäeval ja pidupäeval?
3. Eesti keeles on vanasõna *Armastus käib kõhu kaudu*. Kas oled nõus? Miks on söök ja söömine nii olulised?
4. Kumba valid, kas koduse õhtusöögi kokkamise koos perega või õhtusöögi kiirtoidurestoranis? Põhjenda oma valikut.
5. Vaata [pilti](#). Mis toitu saaks teha, kui köögis on sellised köögitarvikud?

C1-tase

1. Miks on tänapäeval inimestel nii palju toiduallergiaid?
2. Mis maade mõjutusi on Sinu pere köögikultuuris?
3. Kui Sa saaksid avada oma restorani, milline see oleks? Missugust köögitehnikat vajaksid ja mis toite pakuksid?
4. Kuidas reklaamiksid Eesti kööki? Kuidas reklaamiksid oma kultuuri kööki?
5. Eesti kirjanik Kalev Keskküla (1959–2010) on öelnud: „Edasijõudnud inimkond jaguneb üldiselt kaheks: need, kes raiskavad sööki seda söömata jättes, ja need, kes seda ära süües ennast raiskavad.“ Kas oled nõus?

Lisa 7. Reisimine

PILT 1. Ütle, mida näed! Mis Sa arvad, kelle kott see on ja kuhu ta läheb?

PILT 2. Ütle, mida näed! Mis Sa arvad, kelle kohver see on ja kuhu ta läheb?

A1-tase

1. Kas Sulle meeldib reisida?

2. Kus Sa käinud oled?
3. Kuhu Sa tahad reisida?
4. Kuhu Sa kindlasti ei taha reisida?
5. Kas Sulle meeldib reisida lennukiga?
6. Kas Sulle meeldivad lennujaamad?
7. Kuhu Sa reisid lennukiga?
8. Kas Sulle meeldib reisida rongiga?
9. Kas Sulle meeldivad raudteejaamad?
10. Kuhu Sa reisid rongiga?
11. Kas Sulle meeldib reisida bussiga?
12. Kuhu Sa reisid bussiga?
13. Kas Sulle meeldib reisida laevaga?
14. Kuhu Sa reisid laevaga?
15. Kas Sa oskad autoga sõita?
16. Mis oli Sinu viimane reis?
17. Mis on Sinu järgmine reis?
18. Kas Sa tead, kus Su pass on?
19. Kui pikk on liiga pikk reis?
20. Mis Euroopa linn Sulle meeldib? Kas sõidame koos nädalavahetusel sellesse linna?

A2-tase

1. Mitu kohvrit Sul on?
2. Mis värvi kohver Sul on?
3. Kas Sa oskad hästi kohvrit pakkida?
4. Kas Sinu kohver on mõnikord liiga raske?
5. Kas Sulle meeldib üksi reisida?
6. Kellega Sulle meeldib reisida?
7. Kuhu Sa reisiksid oma emaga?
8. Millal Sa viimati lennukiga lendasid?
9. Millal Sa viimati rongiga sõitsid?
10. Kas Sa rendid reisil auto?
11. Kas Sa oled käinud rattamatkal?
12. Kas Sa oled käinud paadimatkal?
13. Kas Sa oled öösel maganud lennujaamas? Aga raudteejaamas?
14. Kas mõtled mõnikord reisil: „Oh, siia tulen kindlasti tagasi!“? Kas lähed tagasi?
15. Vaata [pilti](#). Kas Sulle meeldiks selline puhkus? Kui kaua Sa seal oleksid? Mida sa seal teeksid?

B1-tase

1. Kas Sa teed tavaliselt reisikindlustuse?
2. Missugune on olnud Sinu kõige kohutavam reis?
3. Kas Sa oled kunagi hääletanud? Kas oled kunagi hääletaja oma auto peale võtnud?
4. Kas planeerid oma reisi alati põhjalikult? Mis kaardirakendust Sa kasutad?
5. Kui Su sõber kutsub Sind homme reisile, kas lähed? Mida Sa oma ülemusele ütled?
6. Kas Sa oled kunagi äriklassis lennanud? Mis on äriklassi plussid?
7. Kas Eesti on Sinu arvates atraktiivne reisisihtkoht? Miks?
8. Nimeta kümme asja, mis Sa alati reisile kaasa võtad.
9. Kas Sa läheksid ümbermaailmareisile? Kellega Sa läheksid? Mis Sa arvad, mis oleks ümbermaailmareisil kõige keerulisem?
10. Vaata [pilti](#). Kirjelda perekonda, kes reisile läheb. Kuhu pere reisib? Mis kottides, kohvrites on? Kui pikaks ajaks reisile minnakse? Kas koer naudib reisimist?

B2-tase

1. Kumba eelistaksid, kas reisi luksusjahiga kuulsate filminäitlejate ja lauljatega või jalgrattamatka sõbraga? Miks?
2. Kas Sul on reisil olnud probleeme, nt oled kaotanud kohvri või oled ära eksinud või on varastatud Sinu dokumendid? Räägi mõni lugu.
3. Kas Sulle meeldivad hüvastijätud, kui minnakse reisile? Missugune oli Sinu kõige meeldejäävam hüvastijätt?
4. Kuidas Sa ennast tunnend lennujaama turvakontrollis?
5. Vaata [pilti](#). Mis Sa arvad, kust need suveniirid on toodud? Kas Sina tood reisilt suveniire? Kas Sa tood reisilt kingitusi? Mis kingituse ja suveniiri Sa Eestist kaasa viiksid?

C1-tase

1. Kuidas COVID-pandeemia mõjutas turismisektorit? Kas see mõjutas Sinu plaane või piiras Sinu liikumist?
2. Kas Sa tead kedagi, kellele ei meeldi reisida? Miks talle ei meeldi reisida? Kas Sina oleksid valmis reisimisest loobuma ja veetma oma ülejäänud elu kodus? Põhjenda.
3. Plaanin kuu aja pärast reisida Sinu kodumaale. Anna mulle nõu, mida peaksin enne reisi teadma ja tegema. Mida peaksin kindlasti kaasa võtma? Kuhu peaksin kindlasti minema, mida tegema ja kogema? Mida peaksin reisilt kaasa tooma? Mida peaksin vältima?
4. Mida ei tohi lennureisile kaasa võtta? Nimeta kõik esemed, mida tead. Kas Sina oled kunagi midagi keelatud lennureisile kaasa võtnud?
5. Eesti kirjanik Karl Ristikivi (1912–1977) on öelnud: „On suur vahe, kas inimene on oma kodus või reisil — viimasel juhul teeb ta paljugi, mida hea kasvatus kodus kunagi ei lubaks. Reisija eesõigus, lausa kohustus on olla uudishimulik ja oma nina igale poole toppida, sest miks muidu ta üldse kodust välja läheb.“ Mida Sina arvad?

Kas Sa käitud reisil teisiti kui kodus? Too näiteid.

Lisa 8. Televiisor/televisioon

[PILT 1.](#) Ütle, mida näed! Kes nad on? Mida nad vaatavad?

[PILT 2.](#) Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Kas Sinu magamistoas on televiisor? Aga köögis?
2. Kus Sinu kodus on televiisor?
3. Kas Sinu televiisor on suur või väike?
4. Kas Sinu televiisor on uus või vana?
5. Kui vana on Sinu televiisor?
6. Mis marki on Sinu televiisor? Kas see on Philips? Või LG?
7. Mis värvi on Sinu televiisor?
8. Kui palju maksab televiisor?
9. Mitu kanalit Sul on?
10. Kas Sul on spordikanal? Aga muusikakanal? Aga multifilmikanal?
11. Mis kell Sa tavaliselt televiisorit vaatad?
12. Mis kell Sa televiisorit kindlasti ei vaata?
13. Kas Sa vaatad televiisorist uudiseid?
14. Mis kell Sa uudiseid vaatad?
15. Kas Sa vaatad täna televiisorit? Mida Sa vaatad? Mis kell?
16. Kas Sulle meeldivad dokumentaalfilmid? Aga krimid?
17. Kas Sa sööd, kui Sa vaatad televiisorit? Mida Sa sööd?
18. Kes vaatab Sinu peres kõige rohkem televiisorit?
19. Kes vaatab Sinu peres kõige vähem televiisorit?
20. Kas Sulle meeldivad reklaamid?

A2-tase

1. Kas Sulle meeldib rohkem telekat vaadata või raadiot/muusikat kuulata?
2. Mis on Sinu lemmiksaade?
3. Millal on kavas Sinu lemmiksaade?
4. Mis saadet Sa viimati vaatasid?
5. Mis saateid Sa täna vaatad?
6. Mis Sa arvad, mitu tundi Sa päevas televiisorit vaatad? Aga nädalas?
7. Kas Sa vaatad telekat üksi või koos perega?
8. Kellega koos Sulle meeldib telekat vaadata?
9. Kas Sa vaatasid eile telekat? Aga üleile? Mida Sa vaatasid?
10. Kas Sinu telekas on laua peal või seina peal?
11. Mis saateid Sa vaatad laupäeviti? Aga pühapäeviti?
12. Mis keeles Sa telekat vaatad?
13. Mis saated Sulle meeldivad? Mis saated Sulle ei meeldi?
14. Kas Sa vaatad Netflixit? Mida Sa Netflixist vaatad?
15. Vaata [pilti](#). Kes ta on? Mida ta vaatab? Kui vanad ta on? Mis kell on?

B1-tase

1. Mis saateid Sa telekast vaatasid, kui olid laps?
2. Mis seriaale Sa telekast vaatad? Kes on tegelased? Kus tegevus toimub? Mis aastal see seriaal tehtud on?
3. Miks peaks telekat vaatama? Miks ei peaks telekat vaatama?
4. Kas Sa oled kunagi ostnud midagi, mida reklaamiti televisioonis?
5. Missugused televiisorid Sinu kodus on olnud?
6. Mis telesaated Sulle meeldivad? Mis telesaated Sulle ei meeldi?
7. Mida Sa teed sel ajal, kui telekas on reklaamid?
8. Kui vanad lapsed võivad televiisorit vaadata?
9. Kas Sa oled vaadanud eestikeelseid saateid? Mis saateid Sa oled vaadanud?

10. Vaata [pilti](#). Kes nad on? Mis Sa arvad, mis saadet nad vaatavad?

B2-tase

1. Mida Sa arvad tõsielusarjadest? Missugused inimesed neis osalevad? Miks? Kas Sina tahaksid kunagi tõsielusarjas osaleda?
2. Mis Sa arvad, kas televiisori vaatamine on lastele kahjulik või kasulik?
3. Missugune on hea ja missugune on halb saatejuht? Kirjelda neid.
4. Mis Sa arvad, kas vägivaldsete filmide vaatamine muudab ka vaataja vägivaldseks?
5. Vaata [pilti](#). Mida nad televiisorist vaatavad? Mis saateid Sina vaatad koos

sõpradega?

C1-tase

1. Kuidas on televisioon maailma muutnud?
2. Kas ja kuivõrd on telesaated muutunud selle ajaga võrreldes kui olid ise laps? Missuguseid saateid vaatasid Sinu vanemad? Aga vanavanemad?
3. Ameerika koomik Groucho Marx (1890–1977) on öelnud: „Minu meelest on televisioon väga hariv. Iga kord, kui keegi televiisori mängima paneb, lähen ma teise tuppa ja loen raamatut.“ Mida Sina arvad? Kas raamatud on harivamad kui telesaated?
4. Inglise ajakirjanik Richard Ingrams (1937) on öelnud: „Lapsed vaatavad liiga palju televisiooni mitte ainult sellepärast, et hellitavad vanemad seda neil lubavad, vaid seepärast, et enamik saateid on nende arengutasemel.“ Kas oled nõus, et väga paljud telesaated on lapsikud?
5. Kui Sina saaksid koostada oma riigi teleprogrammi, siis missugune see oleks?

Lisa 9. Töö

[PILT 1.](#) Ütle, mida näed! Kas Sul on need asjad? Kas Sa kasutad neid töö!

[PILT 2.](#) Ütle, mida näed! Kas Sul on need asjad? Kas Sa kasutad neid töö!

A1-tase

1. Kas Sa töötad?
2. Kus Sa töötad?
3. Mitu aastat Sa seal juba töötad?
4. Mis päeval Sa töötad?
5. Mis päeval Sa ei tööta?
6. Kas Sa töötad nädalavahetusel?
7. Millal Sa töötad? Mis kell Su tööpäev algab? Mis kell Su tööpäev lõpeb?
8. Millal Sul on puhkus? Kas suvel?
9. Mitu päeva Su puhkus on?
10. Kellena Sinu ema/isa/õde/vend/poeg/tütar/abikaasa/... töötab?
11. Mitu kolleegi Sul on?
12. Kui vanad Sinu kolleegid on?
13. Kas Sa jood tööl kohvi? Mitu tassi?
14. Kas Sa sööd tööl lõunat? Mis kell?
15. Kus Sinu töökoht on? Kas kesklinnas või äärelinnas?
16. Kas Sinu töökoht on kaugel?
17. Kuidas Sa tööle lähed?
18. Kas Sinu töö on raske või kerge?
19. Kas Sinu töö on igav või huvitav?
20. Kas Sulle meeldib Sinu töö?

A2-tase

1. Mis töö on igav?
2. Mis töö on ohtlik?
3. Mis töö on raske?

4. Kellena Sa oled töötanud?
5. Kui vana Sa olid, kui Sa tööle läksid?
6. Mis tööd Sa siis tegid?
7. Kas Sa mäletad, kui suur oli Sinu esimene palk?
8. Kas Sa tahaksid töötada arstina? Aga politseinikuna?
9. Kas Sa tahaksid töötada näitlejana või lauljana? Aga tantsijana?
10. Kas Sulle meeldib üksi töötada?
11. Missugused on Sinu kolleegid?
12. Kas Sina oled hea kolleeg?
13. Missugune on Sinu ülemus?
14. Millal Sa pensionile lähed?
15. Vaata [pilti](#). Kellena Sa tahaksid töötada? Kellena Sa kindlasti ei tahaks töötada?

B1-tase

1. Kui Sa töotaksid kontoris, siis kas Sulle meeldiks töötada avatud kontoris või oma kabinetis? Miks?
2. Kas Sinu kultuuris on naiste ja meeste tööd? Mis need on?
3. Kas Sa oled töötanud või töotaksid vabatahtlikuna?
4. Kes Su ülemus on? Kas mees või naine? Kui vana ta on? Kas ta on hea ülemus?
5. Räägi oma kõige paremast ülemusest.
6. Kas Sa teed ületunde? Kas Sa oled töönarkomaan?
7. Kas Sa mäletad, mida Sa oma esimese palga eest ostsid?
8. Aga mida Sa oma viimase palga eest ostsid?
9. Kui vanalt Sinu kultuuris töötamine lõpetatakse?
10. Vaata [pilti](#). Kas see võiks olla Sinu töökoht? Miks mitte?

B2-tase

1. Mis on Sinu jaoks olulisem: kas see, et töö Sulle meeldib või et saad suurt palka? Kas Sinu elus on see dilemma olnud? Kumba Sa valisid?
2. Kas Sa saad oma töö kohta tagasisidet? Missugune see on olnud?
3. Kuidas Sinu töö tulemust mõõta saab? Kas Sa töötasid sel kuul paremini kui eelmisel kuul? Kas töötasid sel kuul rohkem kui eelmisel kuul?
4. Räägi kõigist ametitest, mis Sinu pereliikmetel ja Sul endal on olnud.
5. Vaata [pilti](#). Kirjelda, mida Sa pildil näed. Kas pildil on midagi valesti? Kas see võiks olla Sinu poeg? Kas see võiks olla Sinu vanaisa?

C1-tase

1. Kuidas Sa ennast tööintervjuul iseloomustaksid?
2. Mis põhjustel Sa tööd oled vahetanud? Mis põhjustel Sa tööd vahetaksid?
3. Kuidas saaks Sinu tööd tõhusamaks muuta? Kes mida tegema peaks? Mida Sina teha saaksid?
4. Missugused tööd on ülemakstud? Missugused tööd on alamakstud? Miks Sa nii arvad?
5. Eesti kirjanik Anton Hansen Tammsaare (1878–1940) on öelnud: „Tee tööd ja näe vaeva, siis tuleb armastus.“ Eesti zooloog ja loodusfotograaf Fred Jüssi (sündinud 1935) on öelnud: „See on üks kõige kurvemaid asju, et meile ei anta võimalust süveneda või selleks jääb võimalusi aina vähemaks ja vähemaks. Inimene ei oska laisk olla, meid on õpetatud töötama hirmsasti ja tähtis on see, et ikka tööd ja tööd ja tööd tuleb teha, aga sellest, et puhata tuleb, puhata tuleb ja puhata tuleb, sellest ei räägita.“

Kumb tsitaat Sulle meeldib? Mida Sina arvad?

Lisa 10. Auto

[PILT 1.](#) Ütle, mida näed!

[PILT 2.](#) Ütle, mida näed!

A1-tase

1. Kas Sul on juhiluba?

2. Mis kategooria juhiluba Sul on?
3. Kas Sul on auto?
4. Mis värvi auto Sul on?
5. Mis marki auto Sul on?
6. Kui vana Su auto on?
7. Kus Su auto praegu on?
8. Kus Su auto öösel on?
9. Kus Sa autot pesed?
10. Kas Su auto on automaat või manuaal?
11. Kas Su auto sõidab bensiini või diisli või elektriga?
12. Missuguses bensiinijaamas Sa tavaliselt käid?
13. Kas Sa tead, kui palju bensiin praegu maksab?
14. Kas Sa kuulad autos muusikat? Mis muusikat Sa kuulad?
15. Kas Sulle meeldib öösel autoga sõita?
16. Mis värvi autod Sulle meeldivad?
17. Mis marki autod Sulle meeldivad?
18. Kas Sa tead, mis autoga sõidab Eesti president?
19. Kas Sa tead, mis värvi on Eestis politseiauto? Aga kiirabiauto?
20. Kas Sa tead, missugune on Eestis autonumber? Mitu numbrit? Mitu tähte?

A2-tase

1. Kas Sulle meeldib taksoga sõita?
2. Millal Sa viimati taksoga sõitsid?
3. Kas Sa oled välismaal autoga sõitnud?
4. Mis maal on hirmus autoga sõita?
5. Mis maal on hea autoga sõita?
6. Kas Eestis on viisakad autojuhid?
7. Kui kiiresti Eestis linnas sõita tohib?
8. Kui kiiresti Eestis maanteel sõita tohib?
9. Kas Sulle meeldib talvel autoga sõita?
10. Mida Sinu autos teha ei tohi? Kas Sinu autos tohib suitsetada? Aga küpsist süüa? Aga laulda?
11. Mis värvi autosid Eestis kõige rohkem on?
12. Mis marki autosid Eestis kõige rohkem on?
13. Mis auto Su vanematel oli, kui olid laps?
14. Kas Sa vaatad rallit? Aga vormel 1 võistlusi?
15. Vaata [pilti](#). Kas tead, et eestlased on ka ühe auto teinud? Selle mark on Nobe, see on elektriauto ja sel on kolm ratast. Kas tahaksid, et Sul oleks see auto?

B1-tase

1. Kas Sa oled kunagi lahtise autoga sõitnud? Aga rendiautoga? Aga elektriautoga?
2. Kas Sa oled kunagi limusiiniga sõitnud?
3. Kas Sa oled kunagi avariisse sattunud?
4. Kas Sind on politsei peatanud?
5. Kas Sa oled kunagi liiklusseadust rikkunud?
6. Mis aastal Sa juhiloa said? Kuidas Su sõidueksam läks?
7. Kes Sind sõitma õpetas? Kas ta oli hea õpetaja?
8. Kas Sa mäletad, millal Sa esimest korda autoga sõitsid?
9. Millal Sa viimati signaali lasid? Miks?
10. Vaata [pilti](#). Mida mehed räägivad? Räägime ja teeme nii, et mina olen prillidega mees.

B2-tase

1. Mida James Bondi auto teha oskab, aga tavaline auto ei oska?
2. Missugused autod olid Sinu lapsepõlves? Mis on praegu teistmoodi?
3. Mis Sa arvad, missugused on autod 20 aasta pärast?
4. Mis Sa arvad, missuguseid autosid kõige rohkem varastatakse?
5. Vaata [pilti](#). Missugused mõtted selle mehe peas liiguvad? Kelle auto see oli? Kust mees tuli? Kuhu mees teel oli? Mis juhtus? Miks avarii juhtus? Kas keegi sai viga? Mis edasi saab? Kellele ta kõigepealt helistab?

C1-tase

1. Mille järgi valid endale auto? Missuguseid küsimusi Sa auto müügiesinduses klienditeenindajalt küsiks? Missugust lisafunktsiooni Sa oma autole kindlasti tahaksid? Ole võimalikult detailne.
2. Kujuta ette elu ilma autodeta. Kirjelda, mis oleks teisiti.
3. Nimeta liiklusõnnetuse põhjuseid. Mis Sa arvad, mis põhjustel toimub kõige rohkem liiklusõnnetusi?
4. Inglise ajakirjanik ja saatejuht Jeremy Clarkson (sündinud 1960) on öelnud: „Ma ei saa bussiridadest aru. Miks peavad vaesed inimesed jõudma sihtpunkti kiiremini kui mina?“
Inglise näitleja, režissöör ja produtsent Laurence Olivier (1907–1989) on öelnud: „Varem oli oodatud sündmuseks uus raamat või uus ooper, nüüd – uus automudel.“ Mida Sina arvad?
5. Räägi kõigist autodest, mis Sinu perel või Sul endal on olnud alates lapsepõlvest praeguseni.